

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(ΕΒΡΑΒΕΥΘΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ)

ΤΟΜΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

1966 - 1967

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΥΡΤΙΔΗ
1967

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ
1962 - 1966

Συνεχίζοντες¹ τὴν ἀναλυτικὴν γλωσσικὴν βιβλιογραφίαν πρὸς πληρεστέραν ἐνημέρωσιν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἄ θ η ν ᾱ ς», παρέχομεν κατωτέρω βραχείαν ἀνάλυσιν μελετῶν αἱ ὅποια καλύπτουσι τὸ διάστημα μιᾶς πενταετίας.

1. ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ, Τροποποιήσεις εἰς τὸ ὀρθογραφικὸν σύστημα τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ν. Ἑλληνικῆς, Λεξικογραφικὸν Δελτίον 8 (1963), 3 - 45.

Ἐνταῦθα καταγράφονται αἱ εἰσαχθεῖσαι ὀρθογραφικαὶ τροποποιήσεις, αἱ ὅποια θὰ ἐφαρμόζονται ἐφεξῆς κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῶν διαλέκτων, τοῦ ἐκδιδομένου ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

2. ΑΚΟΓΛΟΥ Ξ. (Ξένου Ξενίτα), Ἐπὶ τῆ ζωῇ τοῦ Πόντου. Λαογραφικὰ Κοτῶρων, τόμ. Β'. Ἀθῆναι 1964, σσ. 439.

Ὁ σ., μετὰ μίαν εἰσαγωγὴν καὶ ἓν κεφάλαιον ἀναφερόμενον εἰς τὰ Σχολικὰ - Κοινοτικὰ - Ἱστορικά, ἐξετάζει τὰ ἐπώνυμα τῶν Κοτῶρων (σ. 51 - 62), ὀνόματα βαπτιστικὰ, ἀνδρικά, γυναικεῖα (63 - 71) καὶ παρατσούκλια (72 - 79).

Εἰς εἰδικὸν κεφάλαιον (98 - 332) πραγματεύεται τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου, ἦτοι ἕσματα δημοτικὰ (98 - 104), αἰνίγματα, λογοπαίγνια (104 - 105), ἠχομιμητικὰ (106 - 113), εὐχές, κατάρες (114 - 120), ἀνέκδοτα (121 - 184), μύθους (184 - 197), παραμύθια (198 - 256), ἐπιθέτων ἐμφάσεις (257 - 258), φράσεις καὶ ἐκφράσεις ἀπὸ τὴν ἁγίαν Γραφήν (258 - 265), παροιμίας καὶ ἰδιωματικὰς ἐκφράσεις (265 - 303), παροιμίας, ρητὰ, γνωμικὰ (304 - 330), ἀναγραμματισμοὺς (331 - 332). Ἀκολουθεῖ ἕτερον κεφάλαιον (σ. 333 - 390), ἀναφερόμενον εἰς τὴν μοναϊκὴν καὶ Λεξιλόγιον (391 - 432).

Ὅπως ὁ σ. διὰ τοῦ δευτέρου τούτου τόμου ὀλοκληρῶνει τὴν περὶ Κοτῶρων μελέτην του καὶ διασώζει ἀπὸ τὴν λήθην πολυτιμώτατα στοιχεῖα, ἀναφερόμενα εἰς τὸν ἐκριζωθέντα Ἑλληνισμόν τοῦ Πόντου.

Τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου, γεγραμμένα εἰς τὸ ἰδίωμα τῶν Κοτῶρων, ἀποτελοῦν

1. Διὰ τὰς προηγουμένας βλ. Δ. Βαγιακάκου, Δελτίον ἀναλυτικῆς βιβλιογραφίας 1959, Ἀθῆνᾶ 63 (1959), 360 - 369. Διὰ τὸ 1960, Ἀθῆνᾶ 65 (1961), 337 - 376 καὶ διὰ τὸ 1961, Ἀθῆνᾶ 66 (1962), 464 - 479.

ἀσφαλῆ στοιχεῖα διὰ τὸν μέλλοντα νὰ ἀσχοληθῆ γενικώτερον μὲ τὴν διάλεκτον τοῦ Πόντου.

3. AMANTOY K., Γλωσσικά Μελετήματα, Ἐν Ἀθήναις 1964 (Ἐκδοσις περιοδ. «Ἀθηνᾶ». Σειρά Διατριβῶν καὶ Μελετημάτων, ἀρ. 2), σσ. ζ+ 608.

Ἵπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας, ὄργανον τῆς ὁποίας εἶναι τὸ περιοδικὸν «Ἀθηνᾶ», ἐγένετο ἡ ἐκδοσις τῶν γλωσσικῶν μελετημάτων τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Κ. Ἀμάντου. Τὰ μελετήματα ταῦτα εἶναι ποικίλου περιεχομένου, τοπωνυμικά, ἐτυμολογικά, σημασιολογικά, ὀνοματολογικά κλπ. Ταῦτα καλύπτουν χρονικὴν περίοδον ἀπὸ τοῦ 1903-1949 καὶ ἀνέρχονται εἰς ἐνενηκόντα. Τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ τόμου καὶ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ὕλικου ἀνέλαβον ὁ καθηγητὴς κ. Ν. Β. Τωμαδάκης καὶ ὁ κ. Δ. Β. Βαγιακάκος, ὅστις συνέταξε καὶ τοὺς πίνακας καὶ τὸ λεξιλόγιον τοῦ τόμου.

4. ΑΝΑΠΛΩΤΗ ΠΙΑΝΝΗ, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα καὶ ἱστορικοὶ τίτλοι Μονῆς Βελανιδιάς (1732 - 1856). Καλαμάτα 1966, σσ. 135.

Ὁ σ., μετὰ μίαν εἰσαγωγὴν (σ. 1 - 43), δημοσιεύει (σ. 44 - 105) 61 ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1732 - 1856, διατηρῶν τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ κειμένου. Διαλεκτικῶς τὰ ἔγγραφα εἶναι ἐνδιαφέροντα. Ἀκολουθεῖ Ἐπίμετρον (σ. 108 - 127) σχετικὸν μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Μονῆς. Ἐν συνεχείᾳ δίδονται ἀλφαβητικῶς τὰ εἰς τὰ ἔγγραφα ἀπαντᾶντα *Κύρια ὀνόματα* (σ. 128 - 132), τὰ *Τοπωνύμια* (σ. 133) καὶ τὸ *Λεξιλόγιον* (σ. 134 - 135).

5. ANNALI, Sezione linguistica, vol. IV (1962), Napoli, σ. 251. Istituto Orientale di Napoli.

Εἰς τὸν τόμον αὐτὸν περιλαμβάνονται αἱ κάτωθι μελέται : A. J. Van W i n d e k e n s, Études de grammaire historique et comparée du Tokharien, σ. 5 - 25. V. I. A b a e v, Isoglosse Scito - Europee, σ. 27 - 43. R. G u s m a n i, Note di linguistica Microasiatica, σ. 45 - 52. E. P. H a m p, Greco ἔλιμς, Latino vermis, σ. 53 - 57. W. R. S c h m a l s t i e g, Slavic četyre «Four», σ. 59 - 61. C. d e S i m o n e, Contributi Peligui, σ. 63 - 68. J. H u b s c h m i d, Indogermanische, besonders Pelasgische, und Panmediterrane etymologien, σ. 69 - 78. S. M o s a t i, Lo Stato assoluto dell'Aramaico orientale, σ. 79 - 83. G. G a r b i n i, Note Semitiche, σ. 85 - 93. J. F r i e d r i c h, Das Neusyrische als typus einer entarteten semitischen sprache, σ. 95 - 106. Z. W i t t o c h, Les onomatopées forment-elles un système dans la langue?, σ. 107 - 147. W. B e l a r d i, Sur l'aspect subjectif de la distinction entre voyelle et consonne, σ. 149 - 165. W. B e l a r d i, Note sulle variazioni fonologiche e sulla riplogia delle sibilanti, σ. 167 - 203. Ἀκολουθοῦν βιβλιοκρισίαι : R i c c a r d o A m b r o s i m i, Oswald Szemerényi, Studies in the Indo - European System of Numerals, Heidelberg, 1960, XVI + 192 pp., σ. 205 - 209.

Ὁ τόμος κλείει (σ. 211 - 245) μὲ μίαν πλήρη γλωσσικὴν βιβλιογραφίαν, ἀναφερομένην εἰς γλωσσικὰ περιοδικὰ καὶ αὐτοτελεῖς μελέτας.

6. ΑΝΔΡΙΩΤΗ ΝΙΚΟΛ. Π., Γλῶσσα καὶ Ἔθνος, Λόγος πρυτανικός, Θεσσαλονίκη 1963, σσ. 18.

Ὁ σ. εἰς τὸν πρυτανικὸν τοῦ λόγον ὁμιλεῖ διὰ τὴν ἐθνικὴν σπουδαιότητα τῶν γλωσσῶν γενικῶς καὶ εἰδικώτερον διὰ τὴν σημασίαν τὴν ὅποιαν εἶχε μέχρι σήμερον καὶ θὰ ἔχῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον διὰ τὴν τύχην τοῦ ἔθνους ἢ δημοτικῆ γλῶσσα.

7. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΙΩ., Τὸ Βολερόν ἢ Βουλευρόν καὶ ἡ Χαλκιδική, Χρονικά τῆς Χαλκιδικῆς 1962, τεύχ. 3, σ. 61 - 64.

Ὁ σ., ἐξετάζων τὴν γνάμην τοῦ Ν. Βέη, καθ' ἣν τὸ Βολερόν, τὸ ὅποιον μαρτυρεῖται εἰς κείμενα καὶ σιγίλλιογραφικὰ μνημεῖα ἀπὸ τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος, ἔκειτο μᾶλλον εἰς τὴν Χαλκιδικὴν, ἀποκρούει αὐτὴν διὰ τῆς μελέτης τῶν σχετικῶν μαρτυριῶν καὶ προτείνει ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν ἢ Θράκην (εἰς τὴν Θρακικὴν χερσόνησον τοποθετεῖ αὐτὸ ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος).

8. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ Δ. Β., Ἀρχαῖα καὶ μεσαιωνικά τοπωνύμια ἐκ Μάνης, Πελοποννησιακά 5 (1962), 161 - 179.

Τὰ ἐξεταζόμενα ἐνταῦθα τοπωνύμια εἶναι: Ἀρμυρό, Ἀρός, Βαρούσι, Γαρμπελέα, Διρό, Κορογοσιάνισσα, Κουλουμί, Μέζαπος - Μέσαπος, Ὀρογκα, Χασιάρι. Ἡ ἐξέτασις τούτων γίνεται ἐπὶ τῆ βάσει πλουσίου διαλεκτικοῦ ὕλικου καὶ πληροφοριῶν ἐκ γραπτῶν πηγῶν.

9. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ Δ. Β., Σχεδιάγραμμα περὶ τῶν τοπωνυμικῶν καὶ ἀνθρωπωνυμικῶν Σπουδῶν ἐν Ἑλλάδι 1833 - 1962, Ἀθηνᾶ 66 (1962), 301 - 424 καὶ 67 (1963 - 1964), 145 - 369.

Α'. ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ: Ὁ σ. εἰς τὸ Πρῶτον μέρος τῆς μελέτης του (σ. 301 - 306) σημειώνει ὅτι πρῶτος ἐν Ἑλλάδι, ὅστις ὑπέδειξε τὴν σπουδαιότητα τῆς μελέτης τῶν ἑλληνικῶν τοπωνυμιῶν καὶ ὀνομάτων, ὑπῆρξεν ὁ Α. Κυπριανός (1862) καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Α. Μηλιαράκης (1884). Ἀναγράφει ἔπειτα γενικὰς βιβλιογραφικὰς ἐργασίας καὶ μετὰ ταῦτα ἀσχολεῖται πρῶτον μὲ τὰ Τοπωνύμια.

Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ (σ. 306 - 320) ἐξετάζει τὰς κινήσεις, αἵτινες ἐγιναν εὐθὺς μετὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου διὰ τὴν μελέτην καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ξενικῶν τοπωνυμιῶν, ἀναγράφει τὰς συγκροτηθεῖσας πρὸς τοῦτο κατὰ καιροῦς τοπωνυμικὰς ἐπιτροπὰς καὶ τὸ ἔργον τῶν, ὡς καὶ τοὺς ἀσχοληθέντας μὲ τὴν μελέτην τῶν ἑλληνικῶν τοπωνυμιῶν. Ἐν συνεχείᾳ ἀναγράφει γενικὰς τοπωνυμικὰς βιβλιογραφικὰς ἐργασίας.

Μετὰ ταῦτα (σ. 320 - 352) ἀκολουθεῖ ἡ ἀναγραφή τῆς τοπωνυμικῆς βιβλιογραφίας κατ' εἶδος. Τὰ τοπωνύμια διακρίνονται εἰς Προελληνικά, Ἑλληνικά (Ἀρχαῖα, Βυζαντινά, Νεοελληνικά), Ξένα (Σλαβικά, Φραγκικά, Ἀλβανικά, Τουρκικά, Βενετικά, Κουτσοβλαχικά). Πρὸ τῆς ἀναγραφῆς τῆς βιβλιογραφίας εἰς ἐκάστην τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν ὁ σ. προτάσσει μικρὰν εἰσαγωγὴν, σχετικὴν πρὸς τὰς ἱστορικὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας τὰ ἀνωτέρω τοπωνύμια ἐτέθησαν ἐν Ἑλλάδι.

Εἰς τὸ Δεύτερον μέρος (σ. 352 - 424) ἀναγράφεται ἡ τοπωνυμικὴ βιβλιογραφία κατὰ περιφέρειας, δηλ. Πελοπόννησος (Λακωνία, Μεσσηνία, Ἥλεια, Ἀρκαδία, Τσακονία, Ἀχαΐα, Ἀργολίς, Κορινθία), Στερεὰ Ἑλλάς (Ἀττικὴ, Βοιωτία, Φθιώτις, Φωκίς, Αἰτωλία, Ἀκαρνανία), Ἠπειρός, Θεσσαλία, Μακεδονία, Θράκη, Πρωποντίς, Μικρὰ Ἀσία (Πόντος, Καππαδοκία, Λοιπὴ Μικρὰ Ἀσία), Νῆσοι (Ἐπτανήσος,

Κύπρος, Κρήτη, Δωδεκάνησος, Κυκλάδες, Νήσοι Αιγαίου, Βόρειοι Σποράδες, Εύβοια, λοιπὰ νῆσοι), *Κάτω Ἰταλία*.

Β'. ΑΝΘΡΩΠΩΝΥΜΙΑ : Ἡ ἴδια διάταξις ὅλης ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ τμήμα τῶν ὀνομάτων. Προηγείται μία *Εἰσαγωγή*, σχετικὴ μετὰ τὴν ὀνοματοθεσίαν (145 - 155). Ἀναγράφονται αἱ *Πηγαι* διὰ τὴν μελέτην τῶν ἀνθρωπωνυμίων (155 - 162).

Ἀκολουθεῖ (σ. 163 - 166) βιβλιογραφία *γενικῶν μελετῶν* καὶ (σ. 166 - 168) *εἰδικῶν μελετῶν*. Τὸ κύριον μέρος διαίρεται καὶ ἐδῶ εἰς δύο τμήματα, ἦτοι Ἀνθρωπωνυμικαὶ μελέται κατ' εἶδος (σ. 168 - 279), δηλ. *Προελληνικά* (ἀνθρωπωνύμια), Ἑλληνικά (Ἀρχαῖα, Βυζαντινά, Νεοελληνικά, Παρωνύμια, Πατρωνυμικά, Μητρωνυμικά, Ἀνδρωνυμικά, Ὄνόματα δούλων, Χριστιανικὴ ἐπίδρασις, Ὄνόματα Παναγίας, Ἁγίων, Βυζαντινοὶ - Νεοελληνικοὶ οἰκοί), *Σένα* (Φραγκικά, Βενετικά), Ἑθνικά Α'. Ἑλλάδος (Γενικά, Ἐπὶ μέρος, Ἑλλην - Γραικός - Ρωμῶς, Ζυγῖται, Κρυπτοχριστιανοί, Σαρακατσάνοι, Τσάκονες), Β'. *Ξενόγλωσσα* (Ἀλβανοί, Ἀμπαδιῶται, Ἀτσιγγανοί - Τσιγγανοί - Γύφτοι, Βλάχοι ἢ Κουτσοβλάχοι, Βούλγαροι, Γιουρούκοι, Γκαγκαούζοι, Γοτθογραικοί, Ἑβραῖοι, Ἐξερῖται, Ἰνδογερμανοί, Μαρδαῖται, Μαυρορεῖται, Μηλιγοί, Πομάκοι, Σλάβοι - Σκλάβοι - Σκλαβασιάνοι, Τοδρκοί, Τουρκοκρήτες, Τουρκόκωλοι - Τουρκόπουλοι), Γ'. *Ψευδώνυμα*. Πρὸ τῆς σχετικῆς δι' ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω βιβλιογραφίας ἀναγράφεται καὶ μία μικρὰ ἱστορικὴ εἰσαγωγή.

Τὸ ἐπόμενον τμήμα περιλαμβάνει (σ. 278 - 290) *ἀνθρωπωνυμικὰς μελέτας* κατὰ περιφερείας, ἦτοι *Πελοπόννησος* (Λακωνία, Μεσσηνία, Ἠλεία, Ἀρκαδία, Τσασκονία, Ἀχαΐα, Ἀργολίς, Κορινθία), *Στερεὰ Ἑλλάς* (Ἀττικὴ, Βοιωτία, Φθιώτις, Φωκίς, Αἰτωλία, Ἀκαρνανία), *Ἡπειρος*, *Θεσσαλία*, *Μακεδονία*, *Θράκη*, *Μικρὰ Ἀσία* (Πόντος, Καππαδοκία, Λοιπὴ Μικρὰ Ἀσία), *Νῆσοι* (Ἐπτάνησα, Κύπρος, Κρήτη, Δωδεκάνησα, Κυκλάδες, Νήσοι Αἰγαίου, Βόρειοι Σποράδες, Εύβοια, Λοιπὰ Νῆσοι), *Κάτω Ἰταλία*.

Ἀκολουθοῦν *Προσθετέα* (σ. 303 - 306). Βραχυγραφίαι *Περιοδικῶν* (σ. 307 - 322) καὶ *Πίνακες* (σ. 322 - 369) (Συγγραφέων, Τοπωνυμίων, Ὄνομάτων, Λέξεων καὶ Πραγμάτων - Καταλήξεων).

Ἡ ἀνωτέρω ἐργασία εἶναι ἀπαραίτητος διὰ πάντα περὶ τὰ τοπωνύμια καὶ ἀνθρωπωνύμια ἀσχολούμενον. Ὁμοίαι αὐτῆς δὲν ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι.

10. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ Δ. Β., Δελτίον ἀναλυτικῆς γλωσσικῆς βιβλιογραφίας 1961, Ἀθηνᾶ 66 (1962), σ. 464 - 479.

Ὁ σ. δίδει ἐνταῦθα βραχείαν περίληψιν τοῦ περιεχομένου πενήκοντα γλωσσικῶν πραγματειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδημοσιεύθησαν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1961 εἴτε αὐτοτελῶς εἴτε εἰς διάφορα ἐπιστημονικὰ περιοδικά.

Μεταξὺ τούτων περιλαμβάνονται καὶ τινὰ περιοδικὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, τὰ ὁποῖα δημοσιεύουν ἐνδιαφέροντα τὴν γλωσσικὴν ἐρευναν ἄρθρα.

11. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ Δ. Β., Ἐκθεσις γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1960, Λεξικογραφικὸν Δελτίον [τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν] 9 (1963), 93 - 129.

Ὁ σ., κρίνων τὰ ὑποβληθέντα χειρόγραφα εἰς τὸν διαγωνισμόν τῆς ἐν Ἀθῆναις Γλωσσικῆς Ἑταιρείας, προβαίνει εἰς διαφόρους γλωσσικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ὕλικου τούτου, τοῦ ἀναφερομένου εἰς διάφορα γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Ἑλλάδος.

12. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ Δ. Β., Διαλεκτικά ἐκ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Πόντου, Ἄρχεϊον Πόντου 26 (1964), 267 - 289.

Ὁ σ. ἀναγράφει διαλεκτικούς ποντιακούς τύπους, οἱ ὅποιοι ἀπαντοῦν εἰς τὰ ἐγγραφα τῆς μονῆς Βαζελῶνας τοῦ Πόντου, μεταξύ τῶν ἐτῶν 1245 - 1702. Τὰ διαλεκτικά στοιχεῖα εἶναι λέξεις, καταλήξεις, ρηματικοὶ τύποι, ἀντωνυμῖαι, ρηματικά παράγωγα, ὀνόματα καρπῶν δένδρων, Τοπωνύμια, Ἐθνικά, ἐπώνυμα ἐκ παρωνυμίων, ὀνόματα βαπτιστικά, συντακτικά φαινόμενα, σημασιολογικά, φρασεολογικά κλπ.

13. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ Δ. Β., Γλωσσικὴ βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1960 - 1964, Ἄθηνᾶ 68 (1965), 262 - 332.

Ὁ σ., συνεχίζων τὴν γλωσσικὴν βιβλιογραφίαν, τὴν ὁποίαν ἐδίδεν εἰς παλαιότερους τόμους τῆς «Ἄθηνᾶς», καταγράφει ἐνταῦθα 987 λήμματα γλωσσικῶν πραγματειῶν, δημοσιευθεισῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἔτη.

14. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ Δ. Β., Γλωσσογεωγραφικά. Περὶ τὰ Παραταινάρια τῆς Μάνης Τοπωνύμια. Ἄθηνᾶ 68 (1965), 169 - 248.

Ὁ σ. ἐξετάζει σειρὰν ὄλην τοπωνυμίων τῆς περιοχῆς τοῦ Ταινάρου, τινὰ τῶν ὁποίων καὶ παλαιότερον εἶχεν ἐξετάσει καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ μελετήσας τὴν σειρὰν αὐτὴν Α. Κουτσιλιέρης, Πλάτων 10 (1958) 240 - 249, οὐδὲν νέον προσφέρει, καθ' ὅσον τὸ πλεῖστον τῶν παρατηρήσεων του εἶναι ἀντιγραφή τῶν γνωμῶν ἄλλων καὶ αὐτοῦ τοῦ Δ. Βαγιακάκου, τοὺς ὁποίους ὁ Α. Κουτσιλιέρης οὐδαμῶς ἀναφέρει.

15. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ Δ. Β., Τοπωνυμικά. Ἡ ἔτυμολογία τοῦ τοπωνυμίου *Βουτιᾶνοι*, Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Λακωνικά» 3 (1966), τεύχ. 15 (σ. 75 - 77), 16 (σ., 119 - 121) [σελ. 14].

Ὁ σ., μετὰ μικρὰν εἰσαγωγὴν περὶ τῆς ἀξίας τῶν τοπωνυμίων, διαιρεῖ τὸ θέμα του εἰς τὰ κάτωθι ἐπὶ μέρους τμήματα, τὰ ὅποια λεπτομερῶς ἐξετάζει, ἦτοι : Μνεῖα τοῦ τοπωνυμίου. Οἱ περὶ τοῦ τοπωνυμίου γράψαντες. Ἡ ἔτυμολογία τοῦ τοπωνυμίου. Ὡς πρὸς ταύτην δέχεται ὅτι προέρχεται ἐξ οἰκογενειακοῦ ἐπων. *Βουτᾶς* διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιᾶνοι*.

16. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Ι. Π., Τοπωνυμικά τῆς Εὐρυτανίας, Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά 1962, σ. 136 - 140. [Α' Τοπωνύμια τῆς Κοινότητος Ἁγίας Τριάδος τ.δ. Κτημενίων. Β' Τοπωνύμια τῆς Κοινότητος Δομνανῶν τ.δ. Κτημενίων].

Ὁ σ. παρέχει κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν τὰ τοπωνύμια τῶν ἀνω δήμων μετὰ τινῶν παρατηρήσεων καὶ ἐνίοτε μετὰ τῆς ἔτυμολογίας τινῶν ἐξ αὐτῶν.

17. BONFANTE G., Γλωσσικαὶ σχέσεις μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας, *Rivista di Cultura Classica e Medioevale Roma*, VII (1965), 164 - 180. [= Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν 16 (1965/6), 417 - 433].

Ὁ σ. παρατηρεῖ ὅτι δύο ἦσαν οἱ μεγάλοι δρόμοι διὰ τῶν ὁποίων εἰσέδυσεν εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς ὄλην τὴν Δύσιν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ὁ εἰς εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς κατὰ τὰ ἦθη καὶ τὸ πνεῦμα ἐξελληνισθείσης ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ ὁ ἄλλος εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν ἐξ Ἑλλάδος καὶ ἐξ Ἀνατολῆς δούλων, τῶν

ἐμπόρων, τῶν Ἑβραίων, εἶτα δὲ τῶν Χριστιανῶν. Ἡ αὐτοκρατορία διηρέθη εἰς δύο τμήματα, τὸ ἐν λατινόγλωσσον καὶ τὸ ἄλλο ἐλληνόγλωσσον. Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔφερεν ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας τὴν ἐλληνικὴν κυριαρχίαν καὶ τὴν ἐλληνικὴν διοίκησιν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Οἱ πολλαπλοὶ δεσμοὶ τῶν δύο λαῶν εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὴν γλωσσικὴν μεταξὺ τῶν σχέσιν.

Ὁ σ. παραθέτει λατινικὰς λέξεις καὶ ἐκφράσεις, τὰς ὁποίας χαρακτηρίζει ὅτι εἶναι προσωπίδες λατινικαὶ εἰς πρόσωπον ἐλληνικόν. Ἐν συνεχείᾳ ὑποδεικνύει ὁμοιότητας ὡς πρὸς τὴν δομὴν μεταξὺ τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς ἢ τῶν λατινογενῶν γλωσσῶν. Τὰ φωνηεντικὰ συστήματα τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς ἐβάδισαν μὲ ὁμοίον βῆμα. Διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἐπισημαίνει τὴν ἀμοιβαίαν ἐπίδρασιν τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς καὶ πρὸ παντὸς τῆς ἐλληνικῆς ἐπὶ τῆς λατινικῆς.

Ἡ ἐλληνικὴ ἐπίδρασις ἐρμηνεύει τὰς κλείστας τῶν καινοτομιῶν, τὰς ὁποίας αἱ νεοελληνικαὶ γλώσσαι ἐν τῷ συνόλῳ τῶν παρουσιάζουν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ λατινικά. Ἐκείνη δὲ ἦτις μεταξὺ τῶν ρωμανικῶν γλωσσῶν παρουσιάζει τὸν μεγαλύτερον βαθμὸν ἐλληνισμῶν, τόσον εἰς τὸ λεξιλόγιον, ὅσον καὶ εἰς τὴν φθογγολογίαν, τὴν μορφολογίαν καὶ τὴν σύνταξιν εἶναι ἡ Ἰταλικὴ καὶ δὴ ἡ νότιος Ἰταλική. Ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα προήλθεν ἀπὸ σύνθεσιν τῆς λατινικῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς.

18. ΒΟΣΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ Θ., Ἀντιλεξικόν ἢ Ὄνομαστικόν τῆς Νεοελληνικῆς Γλώσσης, Ἀθήναι. Ἐκδόσις Δευτέρα 1962, σσ. κδ'+1138.

Ὁ σ. ἐπιχειρεῖ γενικὴν ἀπογραφὴν τοῦ λεκτικοῦ πλοῦτου τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, καθαρειούσης καὶ δημοτικῆς καὶ μίαν λογικὴν διάταξιν τῆς ὕλης, τὴν ὁποίαν διαιρεῖ εἰς 1.500 κεφάλαια κατὰ τρόπον ἐννοιολογικόν. Προτάσσονται αἱ ἐπὶ μέρους ἐννοιαὶ καὶ παρατίθενται κατόπιν αἱ ἀντίστοιχοι συνώνυμοι καὶ συγγενικαὶ λέξεις.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος, σ. 1 - 705, περιλαμβάνεται ἡ κατὰ κεφάλαια παράθεσις τῆς ὕλης, εἰς δὲ τὸ δεύτερον, σ. 709 - 1138, ἀναγράφεται τὸ εὑρετήριον τῶν χρησιμοποιοηθεῖσων λέξεων.

19. ΒΡΑΝΟΥΣΗ ΕΡΑΣ Λ., «Κομισκόρτης ὁ ἐξ Ἀρβάνων». Σχόλια εἰς χωρίον τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, Ἐκδόσεις Ἐταιρείας Ἑπειρωτικῶν Μελετῶν, Ἰωάννινα 1962, σσ. 29.

Ἡ σ. ἀσχολεῖται μὲ τὸ χωρίον τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (Ἀλεξιάς Δ', 8, 4), ἐν ᾧ λέγεται ὅτι ὁ Ἀλέξιος κατὰ τὴν πρώτην ἐπιδρομὴν τῶν Νορμανδῶν (1081) «ἀνέθετο τὴν ἐπίλοιπον πόλιν (τοῦ Δυρραχίου) τῷ ἐξ Ἀρβάνων ὀρμωμένῳ Κομισκόρτῃ».

Ἐξετάζουσα τὰ μέχρι σήμερον ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων περὶ τοῦ χωρίου τούτου λεγόμενα ἐκφράζει ἀντίθετον γνώμην καὶ παρατηρεῖ ὅτι ἡ λέξις κομισκόρτης κακῶς ἐξελήφθη ὡς κύριον ὄνομα, διότι ἐνταῦθα ἐννοεῖται ὁ ἀξιωματοῦχος τοῦ βυζαντινοῦ στρατοῦ κόμισ τῆς κόρτης. Ἐπειτα ἡ φρ. ἐξ Ἀρβάνων δὲν σημαίνει ἐξ Ἀλβανῶν ἢ ἐξ Ἀρβανιτῶν, ὡς κυρίως ὑποστηρίζουν οἱ Ἀλβανολόγοι, ἀλλὰ δηλοῖ καὶ γνωστὴν γεωγραφικὴν καὶ διοικητικὴν περιοχὴν Ἀρβανον ἢ Ἀρβανα. Δηλ. ὁ κομισκόρτης τοῦ Ἀρβάνου δὲν εἶναι ἐγχώριος ἄρχων

ἢ φύλαρχος ἢ τοπάρχης Ἀλβανός, ἀλλὰ ἀξιώματοῦχος τοῦ βυζαντινοῦ στρατοῦ, ὀπηρετῶν εἰς τὴν διοικητικὴν περιοχὴν Ἀρβανον πλησίον τοῦ Δυρραχίου.

20. CHADWICK J., Ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ γραφή, Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλολ. Σχολ. Πανεπιστ. Ἀθηνῶν 12 (1961/62), 515 - 530.

Ὁ σ. ἐν ἀρχῇ ἐλέγχει τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου, καθ' ἣν οἱ ὄπαδοί τοῦ Φοίνικος Κάδμου «εἰσηγάγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἔοντα πρὶν Ἑλλήσιν», καὶ παρατηρεῖ ὅτι εἶναι ἀπίθανος ἡ εἰσαγωγή ἀλφαβήτου πρὶν ἀπὸ τὸν 9 αἰ. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ Ἑλλήν. ἀλφαβήτου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἴχε προηγηθῆ τῶν χρόνων τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Τῶν χρόνων ὁμοῦς ἐκείνων καὶ ἐνωρίτερον ἀνευρέθησαν εἰς τὰς Θήβας ἀγγεῖα ἐπιγεγραμμένα εἰς τὴν Μινωικὴν γραφὴν Β, ἣτις ὁμοίαζε πρὸς τὴν τῶν ἀνακτόρων τῆς Κνωσοῦ τῆς Κρήτης. Ἡ γραφὴ τῆς Κρήτης διακρίθη εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν Ἱερογλυφικὴν (2.000 π.Χ.), εἰς Γραμμικὴν Α (1800 - 1450 π.Χ.) καὶ εἰς Γραμμικὴν Β (1400 π.Χ. περίπου). Αἱ πινακίδες τῆς Πύλου (1200 π.Χ.) παρουσιάζουν τὴν αὐτὴν γραφὴν μὲ τὴν τῶν τῆς Κνωσοῦ.

Ἀναφέρονται ἐν συνεχείᾳ οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πινακίδων Α. Ἐβανς, Γ. Σούντβαλ, Κ. Κτιστόπουλος, Μπέννεντ, ἢ Ἄλις Κῶμπερ καὶ ὁ Μ. Βέντρις, ὅστις παρεδέχθη ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν πινακίδων εἶναι ἑλληνικὴ. Σημειώνει τὴν προσπάθειαν τοῦ Βέντρις καὶ τὴν ἰδικὴν του διὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Ἡ Γραμμικὴ Β' περιέχει περίπου 90 σημεῖα, χρησιμοποιούμενα διὰ νὰ καταγράφωνται αἱ λέξεις, εἶναι δηλ. συλλαβικὴ ὡς ἡ μεταγενεστέρα τῆς Κύπρου. Διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Βέντρις καὶ τῶν ἰδικῶν του ἐν συνεχείᾳ ἀποδεικνύεται ὅτι αἱ πινακίδες μετὰ γραμμικῆς γραφῆς Β' περιείχον ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οἱ δὲ δημιουργήσαντες τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν εἶναι Ἕλληνας. Τὰ νέα εὐρήματα τῶν Μυκηθῶν καὶ τῆς Κρήτης δικαιολογοῦν τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γραφὴ ἔχει συνεχῆ καταγεγραμμένην ἱστορίαν ἐπὶ τριάκοντα τέσσαρας αἰῶνας. Ἐπισημαίνονται αἱ δυσκολίαι τῆς ἀναγνώσεως ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκοῦς καὶ ἀρτίου ὕλικου. Ὡς πρὸς τὴν Γραμμικὴν Α' καὶ τὴν συγγενῆ γραφὴν τῆς Κύπρου εἰς τὴν ὑστάτην ἐποχὴν τοῦ χαλκοῦ ἢ πιθανώτερα γνῶμη εἶναι ὅτι αὗται σχετίζονται μετὰ τῶν πρώτων γλωσσῶν τῆς Ἀνατολῆς (Χεττιτικῆς).

21. CHADWICK J., Ἡ γέννησις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλολ. Σχολ. Πανεπιστ. Ἀθηνῶν 12 (1961/2), 531 - 544.

Ὁ σ., ἐξετάζων τὴν γέννησιν τῆς Ἑλλ. γλώσσης, παρατηρεῖ ὅτι αὕτη ὑπῆρχε πολὺ πρὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ εὐκόλως ἀναγνωρίζεται ὡς ἑλληνικὴ, εἰς ἀρκετὸν δὲ βαθμὸν πρέπει νὰ ταυτισθῆ ἡ προϊστορικὴ μετὰ τῆς κλασσικῆς γλώσσης. Τὴν ἑλλήν. γλῶσσαν πρὸ τοῦ Ὀμήρου δυνάμεθα νὰ ἐξιχνιάσωμεν πέντε καὶ πλέον αἰῶνας πρὸ αὐτοῦ διὰ τῶν μυκηθναϊκῶν πινακίδων, αἱ ὁποῖαι εἶναι γεγραμμέναι εἰς προϊστορικὴν διάλεκτον τῆς Ἑλληνικῆς (Αἱ τῆς Πύλου περὶ τὸ 1200 π.Χ., αἱ τῶν Μυκηθῶν ἐνωρίτερον καὶ αἱ τῆς Κνωσοῦ περὶ τὸ 1400 π.Χ.). Ἐξετάζονται μετὰ ταῦτα τὰ τοπωνύμια, τὰ ὁποῖα διακρίνονται εἰς δύο σειράς, τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ μεσαιωνικὰ καὶ νεώτερα. Τῶν ἀρχαίων εἶναι ἀγνωστος ἡ σημασία. Πρὶν ὁμιλήσουν οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἑλληνιστί, ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἔθνος ξενόγλωσσον ἢ μᾶλλον ἔθνη προελληνικά. Αἱ προελληνικαὶ τοποθεσίαι συσχετίζονται μὲ τὰς κατεφικμένας τοποθεσίας τῆς πρώτου Ἑλλαδικῆς ἐποχῆς, δηλ. τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τῆς 3ης π.Χ. χι-

λιετ. πιθανόν να υπήρχον έλληνοφώνοι εις την Έλλάδα περι τὸ 2500 π.Χ., ἀφοῦ τὸ 1400 ὠμιλεῖτο ἡ ἑλλην. γλῶσσα εις τὴν Κνωσὸν. Ἡ ἑλλ. γλῶσσα ἐξιχνιάζεται μέχρι τοῦ 1600. Οἱ Ἕλληνες, οἱ κατακτῆσαντες τὴν Κνωσὸν τὸν 15ον αἰ., πρέπει νὰ προήλθον ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα. Τὴν εἰσοδὸν τοῦ νέου ἔθνους τὴν τοποθετοῦν περὶ τὸ 2100 π.Χ. ἰδίως εις τὴν Ἀργολίδα. Ἀπὸ τοῦ 7ου μέχρι τοῦ 4ου αἰ. ἔχομεν τὰς ἀρχαιώτερας διαλεκτικὰς ἐπιγραφάς. Ὁ σ. ἐν συνεχείᾳ ἐξετάζει γενικώτερον τὰς ἀρχαίας διαλέκτους, ἰδιαιτέρως δὲ τὴν Ἀρκαδικὴν, ἡ ὁποία συγγενεῖται μὲ τὴν Κυπριακὴν. Ἡ κἀθοδὸς τῶν Δωριέων ἐγίνε μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ περὶ τὸν 11ον αἰ. καὶ κατέκλυσε τὰς περιοχὰς ὅπου ὠμιλεῖτο ἡ γραμμικὴ Β' (Μυκῆναι - Πύλος - Κνωσός). Τὴν κίνησιν τῶν χαρακτηρίζει ἡ ἐκτόπισις ἑλληνικῶν πληθυσμῶν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος· ἐξετάζει μετὰ ταῦτα τὴν θεωρίαν τοῦ Κρέτσημ, καθ' ἣν ἡ ἐξέλιξις τῆς ἑλλ. γλώσσης ἐγένετο ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, τρία δὲ διαδοχικὰ κύματα μεταναστῶν (Ἴωνες, Ἀχαιοί, Δωριεῖς) κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς χιλιετηρίδος εἰσέδυσαν εις τὴν Ἑλλάδα. Μετὰ ταῦτα ὁ σ. προβαίνει εις παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν διαλέκτων. Προβάλλει τὴν ὑπόθεσιν ἄλλων ὅτι ἡ κοιτίς τῶν Ἑλλήνων ἦτο ἡ κοιλάς τοῦ Δουνάβεως, ἀλλὰ δὲν δέχεται αὐτὴν καὶ ὑποθέτει ὅτι μᾶλλον ἤρχισεν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα διαμορφουμένη ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος. Ἄν τοῦτο εἶναι ἀληθές, τότε οἱ περὶ τὸ 2000 π.Χ. εἰσδύσαντες εις τὴν Ἑλλάδα δὲν ἦσαν τῶ ὄντι Ἕλληνες, ἀλλὰ ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι ὠμίλουσαν κάποιαν ἰνδοευρωπαϊκὴν διάλεκτον. Οὗτοι ἐγκατεστάθησαν πρῶτον εις τὴν Ἀργολίδα καὶ, ὅταν ἐνίκησαν τὸν προὔπαρχοντα πληθυσμὸν, ἐπέβαλον εις αὐτὸν τὴν γλῶσσαν τῶν. Ἡ μετάδοσις τῆς νέας γλώσσης εις ἄλλοφώνους καὶ ἡ σύγχυσις τῆς ἰνδο - εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς προελληνικῆς, ἡ ὁποία ἐγένετο εις τὴν Ἑλλάδα διαρκούσης τῆς Μεσοελλαδικῆς ἐποχῆς (2000 - 1600 π.Χ.), ἐγέννησαν τὴν ἑλλην. γλῶσσαν. Τὰς κλασσικὰς διαλέκτους θὰ ἔχουν προκαλέσει ὄχι τρία ὑποθετικὰ κύματα εἰσβολῶν, ἀλλ' ἡ διάδοσις τῆς νέας γλώσσης εις κατοίκους διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὅποιοι ἀρχικῶς ὠμίλουσαν διαφόρους γλώσσας.

Αἱ δυτικαὶ λοιπὸν διάλεκτοι τῆς ἑλληνικῆς δυνατόν νὰ ἐξηγηθοῦν ὡς ὀφειλόμεναι εις τὴν διάδοσιν τῆς ἑλλ. γλώσσης εις ἄνθρώπους ὀμιλοῦντας μίαν ἄγνωστον γλῶσσαν, ἴσως ἀρχαίαν ἰλλυρικὴν. Οὕτως ἀναιρεῖ τὴν θεωρίαν τοῦ Κρέτσημ. Κατὰ τὸν Chadwick, τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐγεννήθη διὰ τῆς ἀναμειξῆς δύο διαφόρων γενῶν καὶ ἡ ἐκπληκτικὴ ἐπιτυχία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εις τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἴσως νὰ ὀφείληται εις τὸ τυχαῖον τοῦτο γεγονός. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα περιέχει στοιχεῖα προερχόμενα ἐκ δύο πηγῶν, ὁ δὲ πλοῦτος καὶ ἡ ζωτικότης τῆς ἔδωσαν εις αὐτὴν τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιζῆ σχεδὸν τετρακισχίλια ἔτη ἀπὸ τῆς γεννήσεώς τῆς, ὄχι εις ξένην χώραν ἀλλὰ ἐδῶ εις τὴν Ἑλλάδα.

22. CHADWICK J., Γραμμικὴ Β, ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ γραφή. Ἐκδόσις Κακούλιδη, Ἀθῆναι 1962, σσ. XVI + 176.

Ἡ μελέτη αὕτη εἶναι ἐπιτομὴ τοῦ βιβλίου Documents in Mycenaean Greek, τοῦ γραφέντος ὑπὸ τοῦ M. Ventris καὶ J. Chadwick.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον ὁ σ. παρουσιάζει τὴν ἐξαιρετικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ M. Βέντρις καὶ τὴν προϊστορίαν τῆς ἀσχολίας του μὲ τὴν γραμμικὴν γραφήν. Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον ἐκθέτει τὰς ἐρεῦνας τοῦ Evans εις τὴν Κνωσὸν. Εἰς

τὸ τρίτον κεφάλαιον ἐκτίθενται αἱ μέθοδοι ἐργασίας πρὸς ἀποκρυπτογράφειν ἀγνώστων κειμένων καὶ αἱ προσπάθειαι διαφόρων ἐρευνητῶν. Ἐκ τῶν πορισμάτων τινῶν ἐκ τούτων, ἐν οἷς καὶ τοῦ Ἑλλήνου Κτιστοπούλου, ὀρμηθεὶς ὁ Βέντρις ἐπέ-
τυχε τὴν ἀποκρυπτογράφειν.

Εἰς τὸ δ' κεφάλαιον ἐκτίθενται αἱ παρατηρήσεις τοῦ Βέντρις, ὅστις διέγνω-
σεν ὅτι ἡ γραμμικὴ Β' ἀνήκει εἰς τὸ συλλαβικὸν σύστημα καὶ τὸ ἀριθμητικὸν
σύστημα αὐτῆς ἦτο τὸ δεκαδικόν.

Εἰς τὸ ε' κεφ. ἀναγράφονται τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ ὅτι ἡ γλῶσσα τῆς Γραμ-
μικῆς Β' ἦτο κατὰ 500 ἔτη παλαιότερα τῆς Ὀμηρικῆς, ἦτο δὲ ἀρχαϊκὴ ἑλληνικὴ,
γεγραμμένη βραχυγραφικῶς.

Ἐκτίθεται ἡ συνεργασία Ventris καὶ Chadwick εἰς τὸ ἄρθρον: Ἐνδείξεις
ἑλληνικῆς διαλέκτου εἰς τὰ μυκηναϊκὰ ἀρχεῖα, ἐνθα ἐδόθησαν τὰ χαρακτηριστικὰ
τῆς μυκηναϊκῆς διαλέκτου. Εἰς τὸ ε' κεφ. παρατίθενται τὰ στοιχεῖα δι' ὧν ἐπιβε-
βαιούται ἡ ὀρθότης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πινακίδων τῆς γραμμικῆς Β'. Οἱ Ventris
καὶ Chadwick ἐξέδωκαν κατόπιν τὸ βιβλίον τῶν Documents in Mycenaean Greek,
ὅπου παρουσιάζουν 300 πινακίδας ἐκ Κνωσοῦ, Πύλου καὶ Μυκηνῶν καὶ κατα-
γράφουσι 630 μυκηναϊκὰς λέξεις μετὰ τῆς σημασίας τῶν. Εἰς τὸ ζ' κεφ. γίνεται
ἀναπαράστασις τῆς ζωῆς εἰς τὴν Μυκηναϊκὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὸ η' κεφ. ὁ σ. ἐκθέτει
τὴν ἀνάγκην τῆς μελέτης τῶν δύο ἄλλων ἀγνώστων γραφῶν, δηλ. τῆς Γραμμικῆς
Α' καὶ τῆς Κυπρομινωϊκῆς. Ἐν τέλει ὁ σ. ἀποκρούει ἐπικρίσεις καὶ ἀμφιβολίας
κατὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ventris καὶ παραθετεῖ ἑννέα κείμενα τῶν πινακίδων τῆς
Πύλου καὶ Κνωσοῦ μετὰ τὴν μεταγραφήν καὶ ἐρμηνείαν αὐτῶν, ὡς καὶ πίνακα 87
συμβόλων τῆς γραμμικῆς γραφῆς Β. (Κρίσ. Π. Γεωργίου, *Ἠλλάτων* 14
(1962) 488 - 494).

23. CHADWICK J., Μυκηναϊκὰ γλωσσικά, Ἑλληνικά, 19 (1966), 92 - 104.

Ἡ παροῦσα μελέτη εἶναι ἀπάντησις εἰς ὅσα παρετήρησεν ὁ Α. Τσοπανάκης
(Ἑλληνικά 18 (1964) 170 - 189) εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ σ. γραφέντα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἔκ-
δοσιν τῆς μελέτης του. Βλέπε καὶ ἀριθμ. 190.

24. ΓΕΩΡΓΑΚΑ Δ., Μορέας - Μορίας. Τὸ Μεσαιωνικὸ καὶ νεώτερο ὄνομα τῆς Πελοποννήσου, Πελοποννησιακὴ Πρωτοχρονιά 1962, σ. 99 - 102.

Ὁ σ., ἀποκρούων παλαιότερας ἐτυμολογίας τοῦ Τοπωνυμίου, ὡς τὴν τοῦ
Γ. Χατζιδάκη ἐκ τοῦ *μορέα* ἢ, καὶ τοῦ Α. Χατζῆ ἐκ τοῦ *Μορεάς* (*Ἰχθύς - Μορεάς*),
παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐτυμολογία τοῦ Μορέας ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸ προσηγορικόν
ἢ *μόρος* (= μουριά), ἐξ οὗ τὸ περιληπτικὸν *μορεὺς* καὶ ἐκ τούτου τὸ *Μορεάς* καὶ
Μοριάς, ἐπιλέγει δὲ ὅτι *Μορεάς* κατ' ἀρχὰς ἐλέγετο ἡ τοποθεσία τῆς ἀρχαίας Δύ-
μης, ἐπειτα ἡ βορειοδυτικὴ περιοχὴ τῆς Πελοποννήσου καὶ τέλος ὀλόκληρος ἡ
Πελοπόννησος.

25. ΓΕΩΡΓΑΚΑ Δ., Ἄλυς. Τὸ ὄνομα τοῦ μακροτέρου ποταμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀ- σίας. Ἀρχεῖον Πόντου 20 (1964), 131 - 137.

Ὁ σ., ἀσχολούμενος μετὰ τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος Ἄλυς, ὅπερ ὡς ὄνο-
μα ποταμοῦ ἀπαντᾷ ἤδη ἀπὸ τοῦ 5 π.Χ. αἰ., παρατηρεῖ ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ Ἰνδοευρω-
παϊκὸν ἐπιθ. *salus (= ἑλλην. ἀλύς), ὅπερ ὡς οὖσ. ἐλέχθη ἄλυς.

26. GEORGACAS D., Place and other names in Greece of various Balkan origins. Part II. Zeitschrift für Balkanologie, 3 (1965), Wiesbaden, σ. 77 - 100.

Ὁ σ. ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐτυμολογίαν τῶν λ. Βάβω, βάλτος, Μπάλτα, Βελούχι - Μπελούσι, Βιρός, Δολοί (Δολιαός, Δολιανά), Πατόκι, Ράδος, Ρομίρης, Σιράκος, Ζαπάντης, Μπράτης, Τσιτσιανά, Κράβαρης, Καντρέβα.

27. ΓΕΩΡΓΑΚΑ Δ., Τὰ τοπωνύμια τῆς Ἀργολίδος καὶ τῶν Μυκηνῶν καὶ ἡ ἱστορία τοῦ τόπου, Πεπολοννησιακὴ Πρωτοχρ. 1965, σ. 159 - 167.

Ἐνταῦθα ἐξετάζονται τὰ Σλαβικά, Ἰταλικά καὶ Τουρκικά τοπωνύμια τῆς Ἀργολίδος, καθὼς καὶ τινὰ τῶν Μυκηνῶν, ὡς τὰ : Χαρβάτι, Σάρα, Ἅγιο - Λιάς ἢ Προφήτ' Ἡλίας, Γουβιά, Κοκορέτσα.

28. GEORGACAS D., Place and other names in Greece of various Balkan origins, Zeitschrift für Balkanologie, 4 (1966), 26 - 56.

Ὁ σ. ἐξετάζει ἐνταῦθα τὸ ἔθνον τῶν λ. Γριζη τοῦ, — Pisani, Πιζάνης, Μπιζάνης — Venturi, Σφεντούρης, Σφραντζής — Albanian Suffix - isto and Βεριστιά, Suffix - ISHTË — Βεριστιά, Albanian Suffix - ZË. Toponyms in -ZË and Gr. Alb. - ÉZA Καλογρέζα — Κούκης : Κρ(ι)κεκούκης, Κρ(ι)κεκούκι, Κούκας : Κρεκούκας — Γάρδι — Λούμπα, Λουμπίτσα — Ρέντα, Ρέντης — Μερζές — βραγιά and Place Names.

29. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ Κ., Ἑλληνικά τοπωνύμια εἰς τὰς ἐνεπιγράφους πινακίδας τοῦ ἐν Πύλῳ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, Πλάτων 15 (1963), 303 - 305.

Ὁ σ. ἐξετάζει ἐνταῦθα τὰ τοπωνύμια Me-ta-ra (Μέταρα), A-ke-re-wa (Ἀχιλλεῖα) καὶ ka-ra-do-ro (Χάραδρος). Ἐν συνεχείᾳ ἐξετάζει τὴν συσχέτισιν τῶν ἀναγνωσθέντων τοπωνυμίων πρὸς τὴν Ὀμηρικὴν παράδοσιν.

30. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ Κ., Ἡ μελέτη τῶν ἑλληνικῶν ἀνθρωπιστικῶν γραμμάτων, ἔκδοσις Β' Ἀθήναι 1964, σσ. 213.

Τὸ βιβλίον τοῦτο περιλαμβάνει τὰ κάτωθι κεφάλαια : Σκοπὸς τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων. Μεθοδολογικὴ θεμελίωσις καὶ οὐσιαστικὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ἡ σχέση τῆς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας πρὸς τὴν ἐπιστήμην τοῦ πνεύματος. Συνοπτικὴ ἐπισκόπησις τῆς ἐπιστήμης τῆς φιλοσοφίας τῆς γλώσσας (ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς γλώσσας κατὰ τὴν ἀρχαιότητα — κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους — στὴ σύγχρονη ἐποχὴ μας). Ἡ τέχνη τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν.

Τὰ ἀνωτέρω κεφάλαια ἀναλύονται δι' ἄλλων ἐπὶ μέρους, ὥστε ἡ διαπραγματεύσις καθίσταται ἐπαγωγικὴ καὶ πλήρης

31. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, Τὸ γλωσσικὸν ἴδιωμα Γέρμα Καστοριάς, Θεσσαλονίκη 1962, σσ. 440. [Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἄριθμ. 23].

Τοῦ βιβλίου προτάσσεται Πρόλογος ὑπὸ τοῦ καθηγ. Ν. Ἀνδριώτη καὶ τοῦ ἰδίου τοῦ συγγραφέως. Ἐν συνεχείᾳ (σ. 1 - 353) δημοσιεύεται ἀλφαβητικὸν ἰδιωματικὸν λεξιλόγιον τοῦ χωρίου Γέρμα (πρῶην Λοσνίτσα), κληθέντος οὕτω, διότι ἐκεῖ, τὴν 16 Ἰουλίου 1907, ἐφονεύθη ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Γέρμα τῆς Μάνης Καπετᾶν

Νικόλαος Τσοτάκος ἢ καπετάν Γέρμας. Ὁ σ. ἐν συνεχείᾳ καταγράφει ἰδιωματικῶς καὶ τὰ ὀνόματα (βαπτιστικά καὶ ἐπωνύμα).

Ἰδιαίτερον τμήμα (σ. 363-433) ἀποτελοῦν αἱ Γραμματικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος.

Ἐνταῦθα ἐξετάζεται τὸ Φθολογικόν, τὸ Τυπικόν καὶ τὸ Ἐτυμολογικόν τοῦ ἰδιώματος. Ἡ μελέτη παρέχει πλουσιώτατον ὕλικόν.

32. GEYER FRITS, Τοπογραφία καὶ ἱστορία τῆς νήσου Εὐβοίας μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Ἀνδρέου Α. Ζαμπάλου, Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν 9 (1962), 18 - 124.

Ὁ σ., στηριζόμενος εἰς πλουσιώτατον ὕλικόν ἐκ τῶν ἀρχαίων κειμένων, συνθετεῖ τὴν τοπογραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Εὐβοίας μέχρι τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Ἐνταῦθα μελετῶνται, ὄρη, ποταμοί, ὁ Εὐρῖπος, τὰ ὀνόματα τῆς νήσου, τὰ προϊόντα τῆς νήσου, ὁ πληθυσμὸς, ἡ ἱστορία. Ἡ Χαλκίς, ἡ Ἐρέτρια, Ἐρετρικοὶ ἄνθρωποι, Κύμη, Ἰστιαία, Αἰθῆρες Αἰγαί, Ἀρτεμίσιον, Ἐλύμνιον, Ὀροβίαι, Κήρινθος, Αἱ πόλεις ἐπὶ τοῦ Κηναίου (Ἀθηναὶ Διάδες, Δίον), Κάρυστος, Στῆρα, Δύοτος, Γεραιστός.

33. ΓΙΑΝΝΟΥΛΙΔΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ, Μᾶζα - MS - Ἀμαζόνες, Πλάτων 15 (1962), 350 - 366.

Ἡ σ. ἐξετάζει τὴν προέλευσιν τοῦ ὀνόματος Ἀμαζών. Ἀναφέρει ὅλας τὰς σχετικὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ἐπιχειρεῖ τὴν ἐκ τοῦ Ἰνδοευρωπαϊκοῦ «μᾶζα» ἐρμηνείαν τοῦ ὀνόματος διὰ τοῦ προθετικοῦ α. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἔτυμολογίας αὐτῆς ἡ σ. εὐρίσκει τὴν εὐκαιρίαν νὰ προβῇ καὶ εἰς ποικίλας ἄλλας παρατηρήσεις καὶ νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν σημασίαν τῶν γραμμάτων Μ καὶ S τῆς σφηνοειδοῦς γραφῆς.

34. ΓΚΙΝΗ ΔΗΜ., Σημασιολογικὰ ἐκ μεταβυζαντινῶν νομικῶν κειμένων, Ἀθηνᾶ 67 (1963/64) 1964, 370 - 376.

Ὁ σ. ἐξετάζει τὴν σημασίαν τῶν λέξεων : ἀδικία, ἀδιόρθωτος, ἀναλογῶ, ἀρχή, ἀτυχία, ἀτυχος, γλῶσσα, ἐγκαλεστής, ἐδικοσύνη, ἐργάζομαι, ζεστός, ἡμερολογεῖα, κανισκεύω, κάτω ὄντες, μεσαῖοι, μυστηριακή, παρακάνουσι, παραμοιράζω, πειρασμός, πριτά, προηγουμένως, προπιάνω, σημάδι, τίποτες τρανός, χαριστικά.

35. ΓΡΙΣΠΟΥ ΠΑΝΟΥ, Ἐρευνα φυτωνομικῆ τῶν Κυκλάδων Νήσων, Ἐπετηρίς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν 4 (1964), 543 - 594.

Ὁ σ., μετὰ μίαν μικρὰν εἰσαγωγὴν (σ. 443 - 547), δίδει εἰς τὸ Πρῶτον μέρος (σ. 548 - 565) τὰ δημῶδη ὀνόματα τῶν φυτῶν κατὰ εἶδη ἀλφαβητικῶς. Προηγεῖται τὸ Λατινικὸν ὄνομα καὶ ἀκολουθεῖ τὸ δημῶδες εἰς τὰς νήσους. Εἰς τὸ Δεύτερον μέρος (σ. 566 - 581) δημοσιεύει τὰ δημῶδη ὀνόματα τῶν φυτῶν ἀλφαβητικῶς καὶ ἀκολουθεῖ τὸ λατινικόν. Εἰς τὸ Τρίτον μέρος (σ. 582 - 594) ἀναγράφονται βοτανικαὶ, ὄλοχρηστικαὶ, λαογραφικαὶ καὶ ἄλλαι παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν φυτωνομίων. Ἡ μελέτη εἶναι λίαν κατατοπιστικὴ καὶ ὑποδειγματικὴ πρὸς σύνταξιν ἀναλόγου ἐξ ἄλλων περιφερειῶν τῆς Ἑλλάδος.

36. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ ΑΠ., Κοραΐς και Κοδρικᾶς, Ἡ μεγάλη φιλολογικὴ διαμάχη τῶν Ἑλλήνων 1815 - 1821. Ἐν παραρτήματι : Τὰ κείμενα τῆς διαμάχης. Ἀθήναι 1966, σσ. 730.

Ὁ σ. ἐκθέτει διὰ μακρῶν εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης (σ. 9 - 192) τὴν ὄξειαν φιλολογικὴν διαμάχην Κοραΐη καὶ Κοδρικᾶ με ἐπίμαχον ἐπιφανειακῶς θέμα τὰς ἰδέας τῶν περὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἀναλύονται ἐνταῦθα τὰ αἷτια καὶ ἐκτίθενται τὰ ἐκτυλιχθέντα ἐπεισόδια μεταξὺ τῶν δύο ὑπὸ τὸν Κοραΐην καὶ Κοδρικᾶν φιλολογικῶν παρατάξεων κατὰ χρονολογικὴν τάξιν. Τὰ ἐπὶ μέρους κεφάλαια τοῦ πρώτου μέρους εἶναι : Οἱ προηγηθέντες ἀγῶνες τοῦ Κοραΐη (σ. 9 - 24), Παναγιώτης Κοδρικᾶς, ὁ Ἀθηναῖος Φαναριώτης (σ. 25 - 42), Αἱ πρώται ἐπαφαὶ καὶ ἐχθρότητες (σ. 43 - 60), Ἡ «ἐπιστολὴ» τοῦ Κοδρικᾶ καὶ αἱ ἀπαντήσεις (σ. 61 - 78), Ἡ μάχη τῶν φυλλαδίων - λιβέλλων (σ. 77 - 108), Ἡ «μελέτη» τοῦ Κοδρικᾶ καὶ αἱ «διατριβαὶ» τοῦ Κοραΐη (σ. 109 - 128), Ἡ διαμάχη «Λογίου Ἑρμοῦ» καὶ «Καλλιόπης» (σ. 129 - 150), Ἡ ὄξεϊα φάσις τῶν παραμονῶν τοῦ ἀγῶνος (σ. 151 - 170), Αἱ σχέσεις Κοραΐη - Κοδρικᾶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν (σ. 171 - 192).

Ὡς παράρτημα — δεύτερον μέρος — δημοσιεύονται (σ. 195 - 716) τὰ κείμενα τῆς διαμάχης, τὰ ὁποῖα ἀνέρχονται εἰς εἴκοσι καὶ τρία, ἦτοι : Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κοδρικᾶ πρὸς τοὺς ἐκδότας τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» (σ. 195 - 205), Ἡ ἀπάντησις τῶν νέων ἐκδοτῶν τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» πρὸς τὸν Παναγιώτην Κοδρικᾶν (σ. 205 - 238), Ἡ ἐξόρμησις τοῦ ἡγέτου εἰς τὸν κατὰ τοῦ Κοδρικᾶ ἀγῶνα (σ. 238 - 273), Ἡ «ἀπολογία τῶν ἐν Πίζῃ Ἑλλήνων» (σ. 274 - 299), Ὁ δεύτερος κατὰ τοῦ Κοραΐη λιβέλλος (σ. 299 - 355), Ἡ «διατριβὴ αὐτοσχέδιος» κατὰ τοῦ Κοδρικᾶ (σ. 355 - 441), Ἡ «Τράγου κατάργησις» (σ. 441 - 449), Ἡ «Ἐχολαστικοκατάργησις» (σ. 449 - 484), Ἐκ τῆς μελέτης τῆς Κοινῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου (σ. 484 - 531), Ὁ περὶ τῶν πατριαρχικῶν πρὸς Κοδρικᾶν ἐπιστολῶν «διάλογος Ἀθανασίου - Νικολάου» (σ. 531 - 545), Τὰ Ἑρμολογικὰ (σ. 546 - 573), Ἡ «ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολὴ πρὸς Λόγιον Ἑρμῆν» (σ. 574 - 587), Ἡ πρώτη ἐπίθεσις τῆς «Καλλιόπης» (σ. 588 - 591), Νέα σφοδρὰ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» (σ. 591 - 596), Ἡ ἀπάντησις τῆς «Καλλιόπης» εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἔργου τοῦ Κοδρικᾶ ἐπίκρισιν τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» (σ. 596 - 605), Μία ἐπιστολὴ «Θεσσαλονικέως», νέα ἀντεπίκρισις τῆς «Καλλιόπης» (σ. 605 - 609), Ὁ Κομμητᾶς προτρέπει συνδιαλλαγὴν καὶ ὁμόνοιαν (σ. 609 - 621), Ἐπιστολιμαῖα ἀπάντησις εἰς τὰς συστάσεις τοῦ Βερνάρδου (σ. 622 - 650), Ἡ ὑπὸ τοῦ Μητᾶ υπεράσπισις τοῦ Κοδρικᾶ (σ. 651 - 660), Ἡ κατὰ τοῦ Κοδρικᾶ καὶ «Καλλιόπης» ἐπιστολὴ τοῦ «Δ.Α.Κ. Ζακυνθίου» ἐκ Ταϊγαρόκου» (σ. 660 - 678), Ἡ κατὰ Κοδρικᾶ καὶ Σταγειρίτου ἐπιστολὴ «ἐκ Βουκουρεστίων» (σ. 678 - 692), Νέα ἐπίθεσις κατὰ Κοδρικᾶ καὶ «Καλλιόπης» (692 - 698), τὰ αἷτια καὶ αἱ εἰδῆ τῆς φιλολογικῆς διαμάχης τῶν Ἑλλήνων (σ. 698 - 717).

Μέγα μέρος τοῦ περιεχομένου τῶν ἀνωτέρω μαχητικῶν διατριβῶν ἀναφέρεται εἰς γλωσσικὰ ζητήματα. Τὰ δημοσιεύόμενα φυλλάδια εἶναι σήμερον σπανιώτατα, τινὰ δὲ ἀναδημοσιεύονται διὰ πρώτην φοράν. Πάντως, ἡ συνολικὴ δημοσίευσις αὐτῶν παρέχει τὴν δυνατότητα τῆς πλήρους κατανοήσεως τοῦ ἱστορουμένου θέματος καὶ δίδει σαφῆ τὴν ἑκτασιν τῆς διαμάχης. Ὁ σχετικὸς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὑπομνηματισμὸς διαφωτίζει πλεῖστα σκοτεινὰ σημεῖα τῶν κειμένων.

Τὸ ἔργον κοσμοῦν δεκατέσσαρες φωτογραφίαι προσώπων καὶ κειμένων. Ἡ ὅλη μελέτη εἶναι λίαν διαφωτιστικὴ.

37. ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΔΗΜ., Συλλογή τοπωνυμίων τῆς νήσου Εύβοίας, Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν 11 (1964), 174 - 251.

Ὁ σ. καταγράφει ἀλφαβητικῶς καὶ κατὰ ἐπαρχίας (καὶ κατὰ δήμους καὶ κοινότητας) τὰ τοπωνύμια τῆς νήσου. Εἶναι ἀληθῶς πλουσιωτάτη συλλογή.

38. ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ ΙΩ., Περὶ ἀγνοίας, Πλάτων 14 (1962), σ. 402 - 415.

Ὁ σ. διὰ τῆς παρούσης ἐργασίας του δίδει μίαν εἰκόνα τοῦ τρόπου συντάξεως ὑπ' αὐτοῦ πολυτόμου λεξικογραφικοῦ ἔργου. Τὰ ἐπὶ μέρους τοῦ ἄρθρου τούτου εἶναι : Ὅρισμοὶ καὶ ἐννοιαὶ τῆς ἀγνοίας, Εἶδη ἀγνοίας, Ἡ ἀσύγνωστος ἀγνοία, Ἡ συγνωστή ἀγνοία, Ἡ ἀκούσιος ἀγνοία, Ἡ ἐκούσιος ἀγνοία, Ὅρια ἀγνοίας, Ἀγνοία καὶ ἀμάθεια, Ἀγνοία καὶ γνώσις, Ἀγνοία καὶ πλάνη, Ἀγνοία καὶ κρίσις, Ἀγνοία καὶ θαυμασμός, Ἀγνοία καὶ ἐπιστήμη, Ἀγνοία καὶ ἠθικὴ, Ἡ ἀγνοία θεολογικῶς, Ἡ ἀγνοία καὶ ὁ νόμος, Τὰ ἐκ τῆς ἀγνοίας ἐπακολουθήματα, Θεραπεία τῆς ἀγνοίας, Ἀγνοίας χαρακτηριστικά.

Μεθ' ἑκάστον τῶν ἐπὶ μέρους κεφαλαίων ἀναγράφονται τὰ σχετικὰ χωρία τῶν συγγραφέων ἀνευ ὁμοῦ σχετικῶν παραπομπῶν.

39. ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ ΙΩ., Περὶ Λόγου. Ἐν Ἀθήναις 1964, σσ. 414.

Ὁ σ., ἀποθησαυρίσας ἐνταῦθα χιλιάδας χωρίων ἀρχαίων συγγραφέων, διαιρεῖ τὸ θέμα του εἰς πολλὰ ἐπὶ μέρους κεφάλαια, ὡς : Ὁ λόγος κατὰ διαφόρους ἐπισκέψεις, ὁ λόγος καθόλου, ἡ θεία προέλευσις τοῦ λόγου, ὁ θεῖος λόγος, περὶ τῶν τοῦ λόγου μερῶν, διαίρεσις τοῦ λόγου, λόγου ἀρεταί - κακίαι, ἀξία τοῦ λόγου, ἡ δύναμις τοῦ λόγου, ἡ περὶ τὸν λόγον ἄσκησις, ἡ τέχνη τοῦ λόγου, ἡ τοῦ λόγου χρῆσις, ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ λόγος, ὁ λόγος αἰσθητικῶς ἢτοι καλλολογικῶς, ἀποδεικτικῶς, γραμματικῶς, ἠθικῶς, θεολογικῶς, λογικῶς, παιδαγωγικῶς, ὁ λόγος καὶ αἱ αἰσθήσεις, ὁ λόγος καὶ ὁ ἀκροατῆς, ὁ λόγος καὶ ὁ ἄνθρωπος, — καὶ ἡ ἀρετὴ, — καὶ ὁ βίος, — καὶ τὸ εἶδέναι, — καὶ τὸ ἔργον, — καὶ οἱ θεοί, — καὶ ὁ καιρὸς, ὁ λόγος ὑπὸ μαθηματικὴν ἔποσιν, ὁ λόγος καὶ αἱ μοῦσαι, ὁ λόγος ἐν σχέσει πρὸς τὰς νοητικὰς καὶ σκεπτικὰς δυνάμεις, ὁ λόγος καὶ τὰ πάθη, καὶ ἡ παιδεία, — καὶ οἱ πολλοί, — καὶ τὰ πράγματα, — καὶ ἡ πρᾶξις, — καὶ ἡ σιωπὴ, — καὶ ἡ σοφία, ὁ λόγος ὑπὸ ρητορικὴν ἔποσιν, ὁ λόγος καὶ ἡ πολιτεία, ὁ λόγος ὑπὸ συγγραφικὴν ἔποσιν, ὁ λόγος καὶ αἱ καλαὶ τέχναι, ὁ λόγος καὶ ἡ φιλοσοφία, ὁ λόγος καὶ ἡ ψυχὴ, διάφοροι συγγενεῖς σχέσεις τοῦ λόγου καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ ἀντιπαράδοσις.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω κεφάλαια ἐξετάζονται κατὰ πρωτότυπον τρόπον ἐπὶ τῇ βάσει χωρίων διαφόρων συγγραφέων, χωρὶς νὰ σημειοῦνται αἱ παραπομπαί.

40. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ ΜΕΝΕΛΑΟΥ, Ἐπιθεωρητοῦ Μουσουλμανικῶν Σχολείων, Λεξικὸν Ἑλληνο - Τουρκικόν, Τουρκο - Ἑλληνικόν, μετὰ συντόμου Ἑλληνικῆς καὶ Τουρκικῆς γραμματικῆς. Sözlük Yunancadan - Türkçeye, Türkçeden - Yunancaya, Θεσσαλονίκη 1962, σσ. 431.

Ὁ σ. προέβη, ὡς λέγει εἰς τὸν πρόλογον, εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν τοῦ παρόντος λεξικοῦ διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ἔργον τῶν κρατικῶν διδασκάλων, οἱ ὅποιοι ὑπηρετοῦν εἰς τὰ μουσουλμανικὰ σχολεῖα πρὸς ἀποδοτικωτέραν διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τοὺς μουσουλμάνους ἀπ' ἑνός, καὶ διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς

μουσουλμάνους διδασκάλους διὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀφ' ἑτέρου.

Ὁ σ. ἐν ἀρχῇ (σ. 9 - 11) δίδει σύντομον γραμματικὴν - στοιχεῖα μόνον ἐπὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου καὶ πίνακας κλίσεως ρημάτων τῆς τουρκικῆς γλώσσης, ἔπειτα (σ. 13 - 166) τὸ *Ἑλληνο - Τουρκικὸν Λεξικόν*, εἰς ὃ καταγράφει ἑλληνικὰς λέξεις καὶ δίδει διὰ λατινικῶν χαρακτήρων τὴν ἀντίστοιχον τουρκικὴν.

Μετὰ ταῦτα ἀκολουθεῖ τὸ *Τουρκο - Ἑλληνικὸν Λεξικόν*. Ἐν ἀρχῇ (σ. 167 - 193) παρέχει στοιχεῖα τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς τουρκιστί, ὡς καὶ πίνακας κλίσεως ρημάτων καὶ ἐν συνεχείᾳ (σ. 195 - 417) τὸ *Τουρκο - Ἑλληνικὸν λεξικόν*. Ἐπειτα (σ. 418 - 421) δημοσιεύει πίνακας ἐρωτηματικῆς ἐκφορᾶς τοῦ ρήματος καὶ τέλος (σ. 422 - 431) καταγράφει τὰ *παροράματα*.

41. EIDENBIER HANS, Sogenannte christliche Tabuwörter im Griechische. *Miscellanea Byzantina Manacensia* 5. München 1966, σσ. 128.

Ὁ σ. ἀσχολεῖται ἐν ἐκτάσει μὲ τὴν σημασίαν τῶν λέξεων : *φομίον - ἄρτος*, *κρασίον - οἶνος*, *σφάριον - ἰχθύς*, *νερόν - ὕδωρ* καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφορῶν τύπων αὐτῶν.

42. FAURE P., Noms de montagnes crétoises, *Bulletin de l'Association G. Budé* 1965, 426 - 446.

Ὁ σ. εἰς μίαν λίαν ἐμπεριστατωμένην μελέτην ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γραπτῶν πηγῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας μελετᾷ τὰ ὀνόματα τῶν ὄρεων τῆς Κρήτης, τῶν ὁποίων παραθέτει πλήρη ὀνοματολογίαν.

43. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Ν. ΙΩ., Ἀρχεῖον Σάμου, τόμ. ἕκτος, Ἀθῆναι 1957 - 1962, σσ. 207.

Εἰς τὸν τόμον τοῦτον πλὴν τῶν ἄλλων ἐργασιῶν περιλαμβάνονται καὶ αἱ : Ν. Ι. Ζαφειρίου, Συμβολὴ εἰς τὸ Σαμιακὸν Γλωσσάριον, σ. 31 - 201 (*ἀβάνι - στέουση*), τὸ ὁποῖον ὁ σ. ἐδημοσίευσεν εἰς τοὺς προηγουμένους τόμους τοῦ Ἀρχείου, καὶ Ν. Δημητρίου, Συμβολὴ εἰς ἐκκλησιαστικὰς λέξεις καὶ φράσεις ποῦ ἀναφέρουν οἱ Σαμιῶτες συχνὰ στὶς ὁμιλίαις των, σ. 202 - 205.

44. ΖΕΡΖΕΛΙΔΗ Γ., Ὁ ἥλιος στὰ μνημεῖα τοῦ λόγου τῆς Ἄνω Ματσούκας, Ἀρχεῖον Πόντου 26 (1964), 117 - 130.

Ὁ σ. ἐξετάζει τοὺς τύπους τῆς λ. *ἥλιος*, τὰ παράγωγα καὶ τὰ σύνθετα ἐξ αὐτῆς εἰς παροιμίας, παροιμιώδεις φράσεις, ἐκφράσεις γενικῶς, ἄρας, ὄρκους, αἰνίγματα, παραδόσεις, ἔθιμα καὶ δίστιχα. Τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου ἀποδίδονται εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Ἄνω Ματσούκας.

45. ΖΕΡΖΕΛΙΔΗ Γ., Οἱ παραγωγικὲς καταλήξεις στὴν Ποντιακὴ διάλεκτον, Ἀρχεῖον Πόντου 27 (1965), 288 - 301.

Ὁ σ. ἐξετάζει τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν χρῆσιν παραγωγικῶν τινῶν καταλήξεων τῆς Ποντιακῆς διαλέκτου. Οὕτω 1) ἡ κατάλ. *-έν(ιν)*, κατὰ τὸν σ., εἶναι παραγωγικὴ τῶν περιεκτικῶν οὐσιαστικῶν καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀρχ. παραγωγ. κατάλ. *-ών*. 2) Ἡ κατάλ. *-έσ(ιν)*, *-έδ(ιν)*, *-ήδ(ιν)* εἶναι ἡ μεσαιωνικὴ *-ήσιος*, *-έσιος* ἐκ τῆς λατιν. *-ensis*. 3) Ἡ κατάλ. *-άντων* ἐκ τῆς νεοελλην. *-ἄδες>-ἄδοι>-άντοι, -άντων*,

4) Ἡ καταλ. -όη δηλωτ. τοπωνυμίων ἀπέκοπη τὸ πρῶτον ἐκ συνθέτου *Οινόγη* > *Οινόη* καὶ εἶναι ἐνδεικτικὴ τῶν γνωρισμάτων τοῦ πρωτοτύπου ὀνόματος.

46. ΖΕΥΓΩΛΗΣ - ΓΛΕΖΟΥ ΔΙΑΛΕΧΤΗΣ, Παροιμίες ἀπὸ τὴν Ἀπειράνθου τῆς Νάξου, Ἀθῆναι 1963, σσ. 357. [Λαογραφία, Παράρτημα 6].

Ἡ σ., ἀκούραστος μελετητὴς τοῦ ἰδιώματος τῆς Ἀπειράνθου τῆς Νάξου, παραλλήλως πρὸς τὸ πλουσιώτατον γλωσσικὸν ὕλικόν τὸ ὁποῖον συνεκέντρωσε (10.000 σελίδας) καὶ παρέδωκεν εἰς τὸ Κέντρον Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἠσχολήθη καὶ μετὰ τὴν λαογραφίαν τοῦ χωρίου τῆς.

Τμῆμα τοῦ λαογραφικοῦ ἔργου τῆς εἶναι αἱ παροιμίαι. Ἀντὶ προλόγου (σ. 3-16) προτάσσει τὰ *Προοίμια*, δηλ. τὸν εἰσαγωγικὸν τρόπον τῆς παροιμίας. Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι πλουσιώτατον καὶ γίνεται γνωστὸν διὰ πρώτην φοράν. Ἀκολουθοῦν αἱ παροιμίαι κατὰ λῆμμα, συμφώνως πρὸς τὸ σύστημα τοῦ Ν. Πολίτου. Μετὰ τὴν παροιμίαν ἀναγράφεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν αὕτη λέγεται, ἐνίοτε δὲ καὶ σχετικὸς ἰδιωματικὸς λόγος. Παραλλήλως ἐρμηνεύονται αἱ ἰδιωματικαὶ λέξεις. Εἰς τὸ τέλος ἀναγράφει Συμπληρωματικὰ *Προοίμια* καὶ *Συμπληρωματικὸν Λεξιλόγιον*. Τὴν συλλογὴν διακρίνει ἡ πληρότης καὶ ἡ ἀκριβὴς γλωσσικὴ ἀπόδοσις, διὰ τοῦτο ἀποβαίνει καὶ γλωσσικὸν μνημεῖον ἀσφαλὲς διὰ τὸν μελετητὴν τοῦ Νάξιακοῦ ἰδιώματος τῆς Ἀπειράνθου.

47. ΗΜΕΛΛΟΥ ΣΤ., Γλωσσογεωγραφικά τινα ἐκ Νάξου, Ἀθῆναι 67 (1964), 33 - 46.

Ἡ σ. ἐξετάζει φωνητικὰ τινα φαινόμενα εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν Ἄνω Μερῶν (Κεραμωτὴ, Κύρωνος, Σκαδό, Μέση, Κωμακὴ, Ἀπόλλων) καὶ Φιλωτίου τῆς Νάξου. Κυρίως ἐξετάζει τὴν προφορὰν τῶν φθόγγων λ καὶ γ, τὴν ἀπουράνωσιν καὶ ἀποβολὴν τοῦ ἀκολουθοῦντος τὸν φθόγγον λ συνιζανομένου ι, τὴν προφορὰν τοῦ φθόγγου κ καὶ τὸ *ρωτακισμὸν* εἰς τὸ χωρίον Φιλωτίον.

48. ΘΑΒΩΡΗ Α. Ι., Τοπωνύμια ἀπὸ τὸ Λιβᾶδι τῆς Χαλκιδικῆς. Ἀνάτυπον ἀπὸ τὰ «Χρονικά» τῆς Λαογραφικῆς καὶ Ἱστορικῆς Ἑταιρείας Χαλκιδικῆς, Θεσσαλονίκη 1963, τεύχος 5, σσ. 14.

Ἡ σ. δημοσιεύει τοπων. τοῦ χωρίου Λιβᾶδι τῆς Χαλκιδικῆς, τὰ ὁποῖα συνεκέντρωσεν ὁ ἴδιος καὶ παραλλήλως ἐτυμολογεῖ αὐτά, ὅπου παρίσταται ἀνάγκη. Κυρίως ἀποβλέπει διὰ τῆς ἐργασίας του αὐτῆς νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν συλλογὴν καὶ μελέτην τῶν τοπωνυμίων τῆς περιοχῆς τῆς Χαλκιδικῆς.

49. THABORES A. I. (ΘΑΒΩΡΗΣ Α. Ι.), Etymologica. 1. Μάννα. 2. Κουραμᾶνα. 3. ἀρχινῶ, ἀρχινίζω, Byz. Zeitschrift, 55 (1962), 241 - 252.

Ἡ σ. ἐπὶ τῇ βάσει πλουσιοῦ ὕλικου ἀσχολεῖται μετὰ τὴν ἐτυμολογίαν τῶν ἀνωτέρω λέξεων.

50. ΘΑΒΩΡΗ Α. Ι., Τὸ Βελβεντό, ἡ ἱστορία τοῦ ὀνόματος καὶ ἡ ἐτυμολογία του, Μακεδονικά 6 (1964), 173 - 195.

Ἡ σ. ἐν ἀρχῇ (σ. 73 - 180) ἐξετάζει τὴν ἱστορίαν τοῦ ὀνόματος καὶ παραθέτει τοὺς τύπους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι γνωστὸν τὸ τοπωνύμιον. Ἡ παλαιότερα χρονολογούμενη μνεῖα αὐτοῦ εἶναι εἰς τὸν κώδικα τῆς μονῆς Ζάμπορδας (1692). Εἰς

τὸ δεύτερον τμήμα τῆς μελέτης (σ. 180 -188) ἀναφέρει τὰς προταθείσας παρὰ διαφόρων ἐτυμολογίας μεταξύ τῶν ὁποίων ἐπικρατεῖ ἢ ἐκ τοῦ λατινικοῦ Beneventum (ὄνομα πόλεως τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας) (bonus eventus = καλὴ τύχη).

Ἐν συνεχείᾳ (σ. 188 - 195) ὁ σ. δέχεται τὴν ἐτυμολογίαν αὐτὴν καὶ αἰτιολογεῖ γλωσσολογικῶς καὶ ἱστορικῶς τὴν προέλευσίν της. Σημειώνει δὲ ὅτι ἡ ὀνοματοθέτησις πρέπει νὰ ἐγίνε προ τοῦ 9 αἰῶνος.

51. ΘΑΒΩΡΗ Α. Γ., Ὁ ἀπόλυτος ὑπερθετικὸς βαθμὸς μερικῶν ἐπιθέτων στὴ νέα Ἑλληνικὴ, Ἑλληνικά 19 (1966), 16 - 47, 254 - 304.

Ὁ σ. διαιρεῖ τὸ θέμα εἰς δύο τμήματα. Α'. Ἐκφράσεις Α. Ἐπίθετο (καὶ μετοχὴ) + οὐσιαστικόν, σ. 19 - 46. Β'. Ἐκφράσεις Β καὶ Γ. Προέλευση. Ἀκολουθοῦν γενικαὶ παρατηρήσεις καὶ συμπεράσματα καὶ παραστατικὸς πίναξ τῶν τριῶν ἐκφράσεων. Εἰς τὰ ἐπὶ μέρους κεφάλαια τῶν τμημάτων αὐτῶν ὁ σ. εἶναι διεξοδικὸς κατὰ τὴν διαπραγμάτευσιν, χρησιμοποιοῦν πλουσιώτατον ὑλικόν. Οὕτω, ἐξετάζει: Ἐκφράσεις μὲ ἐπίθετον καὶ συγκεκριμένον οὐσιαστικόν, ἐκφράσεις μὲ μετοχὴν εἰς -μένος καὶ συγκεκριμένον οὐσ., ἐκφράσεις μὲ ἐπίθετον καὶ ἀφηρημένον οὐσ., ἐκφράσεις μὲ μετοχὴν καὶ ἀφηρ. οὐσ., ἐκφράσεις μὲ ἐπίθετον καὶ ἀγνωστον λέξιν. Ὅμοιως ἐκφράσεις μὲ οὐσιαστικόν καὶ οὐσιαστικόν, ἐκφράσεις ὅπου τὸ οὐσ. μὲ ἐπιθ. ἔννοϊαν εἶναι συγκεκριμένον, ἢ μὲ ἐπιθ. ἔννοϊαν εἶναι ἀφηρημένον. Ἐκφράσεις ὅπου τὸ οὐσ. εἶναι κατηγορούμενον. Ἐκφράσεις μὲ συγκεκριμένα οὐσιαστικά ἢ μὲ ἀφηρημένα ἢ μὲ διαφόρους λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν ὑπερθετικὸν βαθμὸν ἐπιθέτων.

52. ΘΑΒΩΡΗ Α. - ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ - ΝΕΣΤΟΡΟΣ ΑΛΚΗΣ, Ἐκλογή Ἑλληνικῆς Γλωσσολογικῆς καὶ Λαογραφικῆς βιβλιογραφίας τῶν ἐτῶν 1950 - 1965, Θεσσαλονίκη 1966, σσ. 139.

Οἱ σ., ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Πρώτου Διεθνoῦς Συνεδρίου τῶν Βαλκανικῶν Σπουδῶν καὶ τῆς ΝΑ Εὐρώπης, καταγράφουν κατ' ἐκλογὴν τὰς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἔτη δημοσιευθείσας ἐν Ἑλλάδι Γλωσσικὰς καὶ Λαογραφικὰς μελέτας. Ἡ βιβλιογραφία αὕτη παρέχει μίαν εἰκόνα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐν Ἑλλάδι κινήσεως εἰς τὰ ἀνωτέρω θέματα καὶ εἶναι λίαν βοηθητικὴ εἰς πάντα ἐρευνητὴν Ἕλληνα καὶ ξένον.

53. ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ Θ., Φαρασιώτικες παραδόσεις, Μῦθοι, Παραμῦθια. Λαογραφία, 21 (1963/64), 269 - 336.

Ὁ σ. καταγράφει εἰς τὸ ἴδιωμα τῶν Φαράσεων τὰ κείμενα τὰ ὁποῖα ἀποδίδει παραλλήλως καὶ εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν. Ὡς γλωσσικὰ μνημεῖα εἶναι ἐνδιαφέροντα.

54. ΘΕΟΧΑΡΙΔΟΥ Γ. Γ., Μόρουνατς, τὸ δῆθεν σλαβικόν ὄνομα τῆς Καβάλας, Μακεδονικά 6 (1964/5), 75 - 89.

Τὸ τοπων. μαρτυρεῖται τὸ 1347 εἰς Σλαβικόν εὐαγγέλιον τῆς μονῆς Χελανταρίου (Grskoi zemliu daze do Morountsa gradà, rekse Christopòlia = τὴν ρωμαϊκὴν γῆν μέχρι τῆς πόλεως τοῦ Μόρουνατς, ἤγουν τῆς Χριστουπόλεως). Οἱ βούλγαροι ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ Σλαβικόν ὄνομα τῆς Καβάλας εἶναι Μόρουνατς.

Ὁ σ., ἐξετάζων τὰς πηγὰς καὶ τὰς σχετικὰς περὶ τοῦ τοπωνυμίου μελέτας,

παρατηρεί ότι ήδη τῷ 1212 μαρτυρεῖται ἐπισκοπὴ Μογεπος τῆς περιφερείας τῶν Φιλίππων. Τὴν ὀνομασίαν ταύτην διετήρησε τὸ μικρὸν μέχρι πρὸ τινος ἐξωθι τῆς Καβάλας ὑπάρχον χωρίον Μορέν. Ἡ ἐπισκοπὴ Μογεπος ἐμφανίζεται εἰς τοὺς χρόνους τῆς Φραγκοκρατίας, λαβούσα τὴν θέσιν τῆς παλαιᾶς ἐπισκοπῆς Σμολένων. Τὸ ἀνωτέρω Σλαβικὸν σημεῖωμα προέρχεται ἐκ χρόνων πολὺ μεταγενεστέρων τῆς Φραγκοκρατίας.

Ὁ σ. ἐν συνεχείᾳ, ἐξετάζων πόθεν τὸ ἔτυμον τῆς λ. Μογεπος, παρατηρεῖ ὅτι τοῦτο εἶναι λατινικόν, ἔχον τὴν ἀρχὴν του εἰς τοὺς Μορίνους, κατοίκους τῆς Φλάνδρας, οἵτινες, ὡς σταυροφόροι τῆς Δ' Σταυροφορίας, ἀκολουθήσαντες τὸν Βαλδουίνον τῆς Φλάνδρας, ἐγκατεστάθησαν μετὰ τὴν διανομὴν τοῦ Βυζ. Κράτους (1204) ἐξωθι τῆς Χριστουπόλεως, ἡ δὲ συσταθεῖσα ἐκεῖ ἐπισκοπὴ ἐκλήθη ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν ὀνόματος.

Ὁ σ. συνεχίζων ἐξετάζει τὰ κατὰ τὸ θέμα Σμολένων καὶ Ἐπισκοπὴν Σμολένων καὶ παρατηρεῖ ὅτι οἱ Σλάβοι Σμολεᾶνοι ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Βυζαντινῶν ἀπὸ τοῦ 688, ἠττηθέντες δὲ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων (837) συνεπτύχθησαν εἰς τὴν περιοχὴν Χριστουπόλεως, ὅπου, ἐκχριστιανισθέντες, ἐσημάτισαν καὶ ἐπισκοπὴν Σμολένων, ἣτις μέχρι τοῦ 13ου αἰ. ἀνεφέρετο εἰς τοὺς καταλόγους ἐπισκοπῶν τῆς μητροπόλεως Φιλίππων. Ἀλλὰ τὸ θέμα καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Σμολένων ἐξαφανίζονται πρὸ τῆς Φραγκοκρατίας, διότι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ Χρυσόβουλλον Ἀλεξίου Γ' (1198).

Ἐπομένως ἡ ἐπισκοπὴ Μογεπος οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς αὐτά, οὔτε γλωσσικὴν οὔτε τοπικὴν καὶ φυσικὰ οὐδεμίαν Σλαβικὴν ἀρχὴν τοῦ τοπωνυμίου ὑπάρχει.

55. ΘΕΣΠΡΩΤΟΥ ΚΟΣΜΑ - ΨΑΛΙΔΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Γεωγραφία Ἀλβανίας καὶ Ἠπειροῦ ἐξ ἀνεκδότου χειρογράφου τοῦ Κοσμᾶ Θεσπρωτοῦ μὲ τοπογραφικὰ σχεδιογράμματα καὶ γεωγραφικοὺς χάρτας τοῦ ἰδίου. Προλεγόμενα Ἀθ. Χ. Παπαχαρίση, Ἰωάννινα 1964, σσ. 125.

Τὸ κείμενον ἐνδιαφέρει διὰ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα τοπωνύμια τῆς Ἠπειροῦ.

56. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩ., Μελέτη τοπωνυμικῆ τῆς νήσου Κέω. Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν 3 (1963), 167 - 345.

Ὁ σ. εἰς τὰ προλεγόμενα (σ. 167 - 172) ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀνάγκην τῆς συλλογῆς τῶν τοπωνυμίων καὶ ὀνομάτων ἐν Ἑλλάδι. Εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν (σ. 172 - 187) μετὰ μίαν ἱστορικὴν ἀναδρομὴν περὶ τῆς νήσου Κέω δίδει μίαν εἰκόνα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς νήσου καὶ ἀναφέρει τοὺς ἀσχοληθέντας μὲ τὰ τοπωνύμια αὐτῆς.

Ἀκολουθεῖ τὸ πρῶτον μέρος (187 - 211), ὅπου ἐξετάζει τὰ ἀρχαῖα τοπωνύμια καὶ κατόπιν τὸ δεῦτερον μέρος (211 - 328), εἰς τὸ ὁποῖον μελετᾷ τὰ σημερινὰ τοπωνύμια τῆς νήσου κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν. Ἐπεται χάρτης τῆς νήσου καὶ κείμενα ἀρχαίων ἐπιγραφῶν. Ἀπὸ τῆς σ. 333 - 342 παραθετεῖ εἰδολογικὸν πίνακα τῶν τοπωνυμίων καὶ κλείει τὴν μελέτην του μὲ τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν.

57. ΚΑΒΒΑΔΑ Δ. Σ., καθηγ. Πανεπιστημίου, Εἰκονογραφημένον Βοτανικὸν - Φυτολογικὸν Λεξικόν, Ἀθῆναι τόμ. Ζ', σσ. 3067 - 3576 [Πελαγονίσιον - Σέδον], τόμ. Η', σσ. 3579 - 4088 [Σέδον - Φεστούκια], τόμ. Θ', σσ. 4091 - 4343 [Φεστούκια - Ὠχεῶμα].

Ἀκολουθεῖ (σ. 4345 - 4569) τὸ εὐρετήριο τῶν Λατινικῶν καὶ Ξενικῶν ὀνομάτων τῶν φυτῶν καὶ τῶν παρασίτων αὐτῶν καὶ σ. 4570 - 4584 κυριώτερα παροράματα καὶ παραλήψεις.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἰς τὸ ὅποιον περιλαμβάνονται καὶ τὰ δημῶδη ὀνόματα τῶν ἑλληνικῶν φυτῶν καλύπτεται μέγα ἐπιστημονικὸν κενὸν εἰς τὴν χώραν μας.

58. ΚΑΗΑΝΕ ΗENRY AND RENÉE, Carestia. French and Provençal Lexicography. Essays Presented to Honor Alexander Herman Schutz, Ohio, 1964, σ. 118 - 122.

Οἱ σ. ἀσχολοῦνται μὲ τὴν σημασίαν τῆς λ. *charistela* (ἢ *charistia*).

59. ΚΑΗΑΝΕ ΗENRY AND RENÉE, Four Graeco - Romance Etymologies, Romance Philology, 19 (1965), 261 - 268.

Οἱ σ. ἐξετάζουν τὴν ἔτυμολογίαν τοῦ τοπων. *Napa* (Νάπα), τῶν λ. *niche* (τρύπα, φαλέα), *pileggio* (δίοδος) καὶ *frigate* (φριγάδα).

60. ΚΑΛΙΤΣΗ Κ., Εὔας ἐπιγραφή, Ἀρχαιολ. Ἐφημερίς 1960 [1963], 1 - 3 [ἀνάτυπον].

Εἰς ἐπιγραφήν, ἀνευρεθεῖσαν εἰς τὸ πρὸ τῆς Θυραϊτικῆς πεδιάδος ἀντέρισμα τοῦ Πάρωνος «Ἑλληνικὸ ἢ Τειχιό», ἀναγιγνώσκεται ὁ τύπος ΕΥΑΤΑΝ [Εὐατᾶν γεν. πληθ. = Εὐατῶν: κατοίκων τῆς κόμης Εὔας]. Ὁ σ., ἀσχολούμενος μὲ τὸ ἔτυμον τῆς λ. *Εὔα*, τὸ πρῶτον ἔτυμολογουμένης, παραδέχεται ὅτι αὕτη ἐσχηματίσθη ἐκ θέματος *ευ-*, προελθόντος καθ' ἑτεροίωσιν ἐκ τοῦ *αυ-* (ρίζα *α^υ-*), ἐξ οὗ καὶ τὸ ρῆμα *εὔω* = φλογίζω, ξηραίνω. Ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης παράγεται καὶ τὸ ὄνομα *εὔστρα* (τόπος ὅπου οἱ ἀρχαῖοι περιέφλεγον τοὺς χοίρους ἢ ὁ περικεκαυμένος στάχυς) καὶ ὁ *Εὔρος* (ὁ νοτιανατολικὸς ἄνεμος διὰ τὴν ξηραντικὴν αὐτοῦ ἰδιότητα).

Κατὰ τὸν σ., *Εὔα* σημαίνει «ξηρὸς τόπος» καὶ οὐδεμία σχέσις τῆς λέξεως ὑπάρχει πρὸς τὰ ἐπιφωνήματα *εὔα*, *εδοῖ*, *εὐάν*.

61. ΚΑΛΙΤΣΗ Κ., Ἡ Θυραία κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ τὸ ἔτυμον αὐτῆς, Πλάτων 16 (1964), 219 - 235 (καὶ ἀνάτυπον σσ. 19).

Ἡ μελέτη διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα. Εἰς τὸ πρῶτον ὁ σ., ὑποβάλλων εἰς ἔλεγχον καὶ κρίσιν τὰ σχετικὰ χωρία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τὰς γνώμας τῶν νεωτέρων περὶ *Θυρέας* [*Θυραίας* κατὰ τὸν συγγραφέα] γραψάντων, ἀποφαίνεται ὅτι *Θυραία* πόλις δὲν ὑπῆρξεν.

Εἰς τὰ χωρία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων πρόκειται οὐχὶ περὶ πόλεως, ἀλλὰ περὶ χώρου (ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος 1, 82, 6 - 8 «περὶ χώρου καλουμένου Θυρέης»), καὶ σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ «*Θυραῖαις*», περιελάμβανε δὲ τὴν μεταξὺ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ Ἀστρου ἐκτεινομένην εὐφορον πεδιάδα.

Εἰς τὸ δευτέρον μέρος ὁ σ. ἀσχολεῖται μὲ τὸ ἔτυμον τῆς λ. καὶ ἀποφαίνεται ὅτι ἢ διὰ τοῦ *ε* γραφῆ (*Θυρέα*) εἶναι πλημμελής. Προτείνει τὴν δι' *αι* γραφήν (*Θυραία*) ἔτυμολογῶν τὸ τοπων. ἐκ τῆς λ. *θρέον*, δηλ. *Θυραία* (γῆ ἐνθα ἀφθονοῦν τὰ θρέα) καὶ διὰ μετάθεσιν τοῦ *ρ*, *Θυραία*. Τὴν διὰ τοῦ *αι* γραφήν παραδίδουσι καὶ τινες τῶν κωδίκων.

Διὰ τὴν γραφήν ταύτην ἐπικαλεῖται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἐν τῇ

μάχη 547 π.Χ. κατά τὸν τόπον τοῦτον ἀγωνισθέντων Λακεδαιμονίων κατὰ τῶν Ἀργείων. Οὗτος ἐκαλεῖτο Ὁθρυάδης ἀντὶ Ὁ Θρυάδης (ἐσχηματίσθη δηλ. ἐκ συνεκφορᾶς μετὰ τοῦ ἄρθρου).

Ἐκ τοῦ *Θυραία* ἐσχηματίσθη καὶ *Θυραϊαίτις* ὡς ἐκ τοῦ *Τεγέα - Τεγεαίτις*.

62. ΚΑΛΙΤΣΗ Κ., Τὰ Ἀνιγραῖα τοῦ Παυσανίου καὶ ἡ θέσις τῶν Θυραϊατικῶν κομῶν, Ἀρχαιολογ. Ἑφημερίς 1965 [1966], σ. 10-18.

Ὁ σ., ἐξετάζων τὰ χωρία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ παρακολουθῶν τὴν πορείαν τοῦ Παυσανίου, ἀποκροεῖ τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων μελετητῶν περὶ τῆς θέσεως τῶν Θυραϊατικῶν κομῶν «*Ἀθήνη*», «*Νηρίς*» καὶ «*Εὔα*» καὶ ἀποφαίνεται ὅτι αὗται ἐκείντο ἀπὸ τῆς σημερινῆς θέσεως «*Τσόροβα*» (ἀντερείσματος τῆς Ζαβίτσης ἐπὶ τοῦ ὁποίου διεξήχθη ἡ μάχη Ἀργείων καὶ Σπαρτιατῶν 547 π.Χ.) μέχρι τῆς θέσεως «*Ἑλληνικό*».

Τὴν *Νηρίδα*, ἔχων ὑπ' ὄψιν τοῦ τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἡσυχίου *Νηρίδας* τὰς κοίλας πέτρας, τοποθετεῖ εἰς τὰ νῦν Κάτω Δολιανά, αἵτινα καλοῦνται καὶ *Σπηλιές*.

Ἐπὶ πλεόν παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἀγνωστον μέχρι σήμερον ἐτυμολογικῶς ὄνομα *ἀνιγραῖα* ἀποδεικνύεται ἐπιθέτον, σημαίνον *λυπηρά*, *θλιβερά*, τὸ δὲ ὄρος ἐκαλεῖτο *ἀνιγρῶν - ἀνιγραῖα* [ἐδάφη, μέρη· πβ. τὸ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀνιγρός*], σημαίνον τὰ *λυπηρά*, *θλιβερά* ἐδάφη, διότι ἐκεῖ ἠττήθησαν οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τὴν ἀνωτέρω μάχην.

63. KALITSUNAKIS JOANNES, Grammatik der neugriechischen Volkssprache, Ἐκδόσις Τρίτη Berlin 1963 [Sammlung Götschen, Band 756/756a].

Ἡ τρίτη αὕτη ἐκδόσις τῆς ἀνωτέρω γραμματικῆς περιλαμβάνει πλουσιωτάτην βιβλιογραφίαν (σ. 5 - 30), ἀναφερομένην εἰς περιοδικὰ καὶ αὐτοτελεῖς μελέτας, καὶ δίδει σαφῆ τὴν εἰκόνα τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιστημονικῆς κινήσεως ἐπὶ τῶν γλωσσολογικῶν θεμάτων.

64. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗ ΙΩ., Ζεὺς ἐλάστερος. Χαριστήριον εἰς Ἀναστάσιον Κ. Ὁρλάνδον, τόμ. Α. Ἀθήναι 1965, σ. 145 - 147.

Ὁ σ. ἐξετάζει τὴν σημασίαν τῆς λ. ἐλάστερος Ἡ λ. ὡς νέον ἐπιθέτον τοῦ Διὸς εὑρέθη εἰς ἐπιγραφὴν τοῦ 5 π.Χ. αἰῶνος, ἵνα δηλώσῃ ὅτι ὁ Ζεὺς διενεργεῖ τὸ μέγα καὶ καταπληκτικὸν κοσμικὸν φαινόμενον τῆς μεταβολῆς τοῦ σκότους, τῆς μεταβολῆς τῆς νυκτὸς εἰς φῶς καὶ ἡμέραν.

Ὁ σ. παραλλήλως ἐξετάζει καὶ γραμματικῶς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐπιθέτου ἀναφέρων καὶ ἄλλα ἐκ τοῦ ἐλαύνω παρόμοια σύνθετα.

65. ΚΑΛΛΕΡΗ ΙΩ., Ἀνάλεκτα λεξικογραφικά, Λεξικογραφικὸν Δελτίον 9 (1953), 46 - 66.

Ὁ σ. ἐνταῦθα ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐτυμολογίαν καὶ τὴν σημασίαν τῶν λ. *γλαρός - βλαρός - βλασερός*, *βήσ(σ)αλο - βότσαλο*, *βερβερίζω - βαρβαρίζω*, *λιβρός - λευρός - εὐλερον*.

66. ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ ΒΡΑΣΙΔΑ, Τὸ λεξικὸ τῆς πιάτσας. Λαογραφικὸν λεξιλογικὸν ἀπάνθισμα. Ἐκδόσις δευτέρα, βελτιωμένη καὶ ἐπιρρυθμμένη, Ἀθήναι 1962, σσ. 175.

Ὁ σ. καταγράφει ἀλφαβητικῶς λέξεις τῆς κοινῆς ὁμιλουμένης, τὰς ὁποίας χρησιμοποιοῦν μὲ εἰδικὴν σημασίαν ἄνθρωποι ὀρισμένης τάξεως, κυρίως οἱ τοῦ ὑποκόσμου. Εἶναι ἓν λεξικὸν τῆς νεοελληνικῆς «ἀργκῶ», τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει πλοῦτος ἐκφράσεις καὶ γλωσσολογικῆς ἱκανότητος.

67. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗ Α., Ἡ Φωνητικὴ τῶν ιδιωμάτων τῆς νήσου Κῶ. (Ἐναῖσιμος ἐπὶ διδακτορικῇ διατριβῇ). Ἐν Ἀθήναις 1963, σσ. 100 [ἀνάτυπον ἐκ τοῦ 10 (1963) τόμου τοῦ Λεξικογραφικοῦ Δελτίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν].

Ὁ σ., μετὰ τὸν πρόλογον (σ. 3 - 6 καὶ τὴν βιβλιογραφίαν (σ. 7 - 11), εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θεματός του. Ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ (σ. 13 - 20) κατόπιν γενικῶν τινῶν παρατηρήσεων ἐξετάζει τὰς σχέσεις τῶν ιδιωμάτων τῆς Κῶ πρὸς τὰ λοιπὰ ιδιώματα τῆς μέσημβρινῆς Νεοελληνικῆς, τὰ ιδιώματα τῆς Κῶ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ τὰς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῶν ιδιωμάτων τῆς Κῶ.

Τὸ Πρῶτον μέρος (σ. 21 - 49) ἀναφέρεται εἰς τὰ φωνήεντα καὶ τὰς παθήσεις αὐτῶν (ἀφαίσεις, πρόθεσις, τροπὴ, συναλοιφὴ ἔκκρουσις, στένωσις, συγκοπὴ, ἀνάπτυξις, μετάθεσις). Ἰδιαιτέρως ἐξετάζεται ἡ ποσότης τῶν φωνηέντων καὶ ὁ τόνος, γνωρίσματα τὰ ὅποια διακρίνουν τὸ ἴδιωμα τῆς Κῶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ δωδεκανησιακὰ καὶ νεοελληνικὰ ιδιώματα. Εἰς τὸ Δεύτερον μέρος (σ. 50 - 77) ἐξετάζει τὰ σύμφωνα, τὰς παθήσεις τῶν ἀφώνων, τὴν πρόθεσιν, ἀφαίρεσιν καὶ ἐπένησιν συμφώνων, καὶ τὰς διαφοροὺς μεταβολὰς τῶν συμφωνικῶν φθόγγων. Εἰς ἰδιαιτερον κεφάλαιον ἐξετάζονται τὰ συμφωνικὰ συμπλέγματα, τὸ τελικὸν ν καὶ αἱ φωνητικαὶ μεταβολαὶ εἰς τὰ σύμφωνα ἐκ ψυχολογικῶν αἰτιῶν. Τελευταίως ὁ σ. διαλαμβάνει περὶ τῶν διπλῶν συμφώνων καὶ τελειώνει τὴν ἐργασίαν του μὲ τὴν παράθεσιν ιδιοματικῶν κειμένων (σ. 78 - 82) καὶ πίνακος τοπωνυμίων καὶ λέξεων (σ. 83 - 96).

68. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗ Α., Ἐκθεσις γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τῶν ἐτῶν 1962 - 1963, Λεξικογραφικὸν Δελτίον [τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν], 9 (1963), 153 - 160.

Ὁ σ., κρίνων τὰ ὑποβληθέντα χειρόγραφα εἰς τὸν διαγωνισμόν τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἑταιρείας, προβαίνει εἰς διαφοροὺς γλωσσικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ὕλικου τούτων, τοῦ ἀναφερομένου εἰς διάφορα γλωσσικὰ ιδιώματα τῆς Ἑλλάδος.

69. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ ΣΩΤ. ΑΛ., πρῶτοπρεσβυτέρου, Γλωσσάριον τοῦ ιδιώματος τῆς Σύμης, τεύχος Α, Α - Γ. Ἐπιμελεῖα Ἀναστ. Καραναστάση - Ἀλεξ. Καρανικόλα, Ἀθηναί 1962 σσ. 77. (Γλωσσ. σ. 7 - 76).

Εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην καταγράφεται ἀλφαβητικῶς ἐν γλωσσάριον τοῦ ιδιώματος τῆς Σύμης, ὅπως ἀκριβῶς εἶχεν ἐτοιμάσει αὐτὸ ὁ συγγραφεὺς. Ὁ ἐπιμελητὴς τῆς ἐκδόσεως προσθέτει εἰς ὑποσημειώσεις μόνον τὴν ἐτυμολογίαν λέξεων τινῶν, μὴ κοινῶν, διὰ νὰ γίνῃ περισσότερο ἀντιληπτὴ ἡ σημασία τῶν, ὅσον δὲ κρίνει σκόπιμον χρησιμοποιεῖ καὶ λατινικοὺς χαρακτήρας πρὸς πλήρη φωνητικὴν ἀπόδοσιν τοῦ ιδιώματος. Εἰς τὸ γλωσσάριον, πλὴν τῆς ἐρμηνείας τῆς λέξεως, καταγράφονται καὶ σχετικαὶ ιδιοματικαὶ φράσεις ἢ παροιμίαι ἢ στίχοι ὁσμάτων. Παρέχεται πρὸς τούτοις καὶ ὕλικὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ λαογραφίαν τῆς νήσου.

70. ΚΑΣΙΓΟΝΗ ΑΓΓ., Νεοελληνικό ὀρθογραφικὸ Λεξικὸν (Δημοτικῆς), Ἀθήνα 1962, σσ. 31.

Ὁ σ., ἔχων ὡς βάσιν τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη, παρέχει ἐν ἀρχῇ (σ. 4 - 6) ὀρθογραφικοὺς κανόνας πρὸς ὀρθὴν γραφὴν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, καὶ εἶτα (σ. 7 - 31) λεξιλόγιον λέξεων καὶ καταλήξεων, ὅπως αὗται καθορίζονται καὶ γράφονται εἰς τὴν ἐν λόγῳ γραμματικῇ, εἰς σελίδας τῆς ὁποίας ἐνίοτε καὶ παραπέμπει.

71. ΚΕΝΤΗ Κ., Ἱστορία καὶ τοπωνύμια Λατσιῶν, Κυπριακὰ Σπουδαί 26 (1962), 147 - 163.

Ὁ σ. ἐξετάζει τὰ κατὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ ἀνωτέρω χωρίου καὶ ἐν συνεχείᾳ καταγράφει καὶ ἐπιμολογεῖ τὰ τοπωνύμια τῆς περιοχῆς διαιρῶν αὐτὰ εἰς διαφόρους κατηγορίας.

72. ΚΕΣΣΟΓΛΟΥ Γ. Ι., Τὸ νεοελληνικὸ κλιτικὸ σύστημα, Ἑλληνικά 18 (1964), σ. 120 - 143.

Ὁ σ. ἐξετάζων τὸ νεοελληνικὸν κλιτικὸν σύστημα, τὸ προταθὲν ὑπὸ τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη κατ' ἀρχὰς καὶ ὕστερον ὑπὸ τοῦ Α. Τσοπανάκη (χωρισμὸς τῶν οἰκιστικῶν εἰς ἕξ κλίσεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κοινῶν καταλήξεων εἰς διαφόρους πτώσεις), χαρακτηρίζει τοῦτο πολὺπλοκον καὶ προτείνει τὴν διατήρησιν τοῦ ἀρχαίου κλιτικοῦ συστήματος τῶν τριῶν κλίσεων καὶ εἰς τὴν νεοελληνικῇ. Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ πρέπει νὰ κανονίξη τὴν κλίσιν τοῦ ὀνόματος. Οὕτω καὶ εἰς τὰ Νεοελληνικά ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ἄρσ. εἰς -ας καὶ -ης καὶ θηλ. εἰς -α καὶ -η. Ἀναλόγως τῆς κλίσεως τῶν εἰς τὸν πληθ. τὰ ὀνόματα τῆς α' κλίσεως χαρακτηρίζονται εἰς ἰσοσύλλαβα, ἀνισοσύλλαβα καὶ εἰς ἀρχαϊκόκλιτα. Εἰς αὐτὰ δεόν νὰ προστεθοῦν καὶ ἄρσ. εἰς -ους, καὶ -ες καὶ θηλ. εἰς -ου καὶ -ε.

Ἡ δευτέρα κλίσις τῆς Νεοελληνικῆς περιέχει ὀνόματα ἄρσ. θηλ. εἰς -ος καὶ οὐδ. εἰς -ο, -ι, -υ. Ὅλα αὐτὰ σχηματίζουν τὴν γεν. εἰς -ου. Τέλος ἡ τρίτη κλίσις περιέχει μόνον οὐδέτερα ὀνόματα α) ἰσοσύλλαβα καὶ β) ἀνισοσύλλαβα.

Ἐν συνεχείᾳ ἐξετάζει τὴν χρῆσιν τοῦ τελικοῦ ν καὶ παρέχει παραστατικὸν πίνακα τῆς κλίσεως τῶν ὀνομάτων α) κατὰ Μ. Τριανταφυλλίδη β) κατὰ Α. Τσοπανάκην καὶ γ) ἰδικὸν του. Ἀκολουθοῦν παραδείγματα κλίσεως ὀνομάτων μετὰ σχετικῶν παρατηρήσεων.

73. ΚΛΗΡΙΑΔΗ Ν., Κυπριακὰ παραμῦθια. Μέρος Γ'. Διηγήσεις μετὰ δράκου, Κυπριακὰ Σπουδαί 26 (1962) [Παράρτημα, σσ. 18].

Ὁ σ. δημοσιεύει εἴκοσι τέσσαρα παραμῦθια εἰς τὴν Κυπριακὴν διάλεκτον καὶ τὸ σχετικὸν λεξιλόγιον τῶν ἰδιωματικῶν λέξεων τῶν κειμένων.

74. ΚΛΗΡΙΑΔΗ Ν., Πόθεν ἢ ὀνομασία τοῦ χωρίου Πελέντρι. Β'. Πού βρισκόταν τὸ χωριὸν Λαμπαδοῦ. Γ'. Εἶναι τρεῖς οἱ Ἅγιοι Δημήτριοι στὴν Κύπρον; Κυπριακὰ Σπουδαί, 27 (1963), 121 - 135.

Ὁ σ., ἐξετάζων τὸ ἔτυμον τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου Πελέντρι, νομίζει ὅτι τοῦτο εἶναι φυτάνυμον ἐκ τοῦ φυτοῦ Φελάδριον. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος προσδιορίζει τὴν θέσιν τοῦ χωρίου Λαμπαδοῦ. Ὁ σ., ἐπὶ τῇ βάσει ἱστορικῶν καὶ τοπωνυ-

μικῶν, δεδομένων προσπαθεῖ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὸ τρίτον θέμα τῆς ἀνωτέρου μελέτης.

75. ΚΟΚΟΛΑΚΗ ΜΙΝΩΣ Μ., Μορφολογία τῆς κυβευτικῆς μεταφορᾶς. (Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 31), τύποις Π. Δρούκα - Ν. Κόνσολα, Ἀθήναι 1965, σελ. 1 - 117.

Ὁ συγγραφεὺς ἐπισημαίνει, ταξινομεῖ κατ' εἶδος καὶ χρονολογικὴν σειρὰν καὶ ἐρμηνεύει περὶ τὰ 300 χωρία ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς γραμματείας, εἰς τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται μεταφορικῶς ἰδέαι, φράσεις καὶ τεχνικοὶ ὅροι ἐκ τῆς *κυβείας* πρὸς ἐξαρσιν ἐπισηφῶν καταστάσεων καὶ παραβόλων ἐνεργειῶν ἢ πρὸς ἀπεικόνισιν τῆς ζωῆς ἐν γένει ὡς διὰ κύβων παιδιᾶς. Ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ τυχαίου παράγοντος ἐρευνῶνται ὡσαύτως εὐάριθμα χωρία ὑπαινισσόμενα τὸν παράλληλον ψυχαγωγικὸν κόσμον τῆς *πεττείας*. Ἐκ τῆς ἐπισκοπῆσεως καθίστανται φανεραὶ ἡ αὐξουσα δημοτικότης τοῦ θέματος ἀπὸ τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος καὶ ἐξῆς, καὶ ἡ ποικιλία τῶν μεταφορικῶν σχημάτων, ἰδίως εἰς τὴν δραματικὴν λογοτεχνίαν καὶ τοὺς ἱστορικοὺς. Ἐν κατακλείδι παρακολουθεῖται ἡ ἐπιβίωσις τοῦ κυβευτικοῦ συμβολισμοῦ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους.

76. ΚΟΛΙΑ Γ., Ἦσκησεν ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὁ Α' ἐξελληνιστικὴν πολιτικὴν ἔναντι τῶν Σλάβων; Ἐόρτιος Τόμος Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἐπὶ τῇ 1100ετηρίδι, ἐν Θεσσαλονίκῃ 1966, σσ. 235 - 239.

Ὁ σ. ἐπιχειρεῖ τὴν ἐρμηνεῖαν τῆς λ. *γραικώσας* ἐκ τῶν Τακτικῶν Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (Migne, PG 107, στ. 969), ἐνθα περὶ Βασιλείου Α' λέγεται ὅτι «τῶν Ρωμαίων αὐτοκράτωρ Βασίλειος τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἐπεισε μεταστῆναι καὶ γραικώσας...». Οἱ μέχρι σήμερον ἀσχοληθέντες μὲ τὴν ἐρμηνεῖαν τῆς λέξεως ἤρμηνευσαν αὐτὴν διὰ τοῦ *ἐξελληνίσας*. Ὁ σ., ἀπορρίπτων τὴν ἐρμηνεῖαν αὐτὴν, παρατηρεῖ ὅτι τὸ ρ. *γραικῶ* (οὐχὶ *γραικῶ* — οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ *Γραικός*) δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν λατ. λ. *grex - grecis* = ποῖμνιον, ἀγέλη καὶ ἐπομένως δὲν σημαίνει *ἐξελληνίζω* (ἐκ τοῦ *Γραικός* = Ἕλλην), ἀλλὰ *σινάγω, συναθροίζω*.

77. ΚΟΛΙΤΣΗ ΑΝΔ. Μ., Περὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ ἐπωνύμων τῶν Κυπρίων (διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ) Ἐν Ἀθήναις 1965, σσ. 115. [Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας].

Ὁ σ., μετὰ τὴν βιβλιογραφίαν (σ. 11 - 15) καὶ τὴν εἰσαγωγὴν (σ. 17 - 23), διαίρει τὴν μελέτην του εἰς τὰ ἐξῆς κεφάλαια: Α'. *Κύρια ὀνόματα* (σ. 24 - 47). Ἐνταῦθα παρατηρεῖ ὅτι ταῦτα προέρχονται ἀπὸ ὀνόματα ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κύκλου, ἀπὸ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ ὀνόματα, ἀπὸ ὀνόματα ἐκ βυζαντινῶν νεωτέρων προσωπικοτήτων (τίτλων, ἀξιωματῶν κλπ.), ἀπὸ ὀνόματα ἐκ τῆς ἐλευθερᾶς ἀντιλήψεως τοῦ λαοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν ξένων ὀνομάτων. Β'. *Οἱ διάφοροι σχηματισμοὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων* (σ. 47 - 62). Ἐνταῦθα παραθέτει τὰς καταλήξεις διὰ τῶν ὁποίων σχηματίζονται τὰ ἀρσενικά καὶ τὰ θηλυκὰ εἴτε ὡς βασικά ὀνόματα, εἴτε ὡς μεγενθυντικά ἢ ὑποκοριστικά. Γ'. *Τοιςμὸς. Συγκοπαί* (σ. 63 - 69). Ἐνταῦθα ἐξετάζονται ποικίλοι μετασχηματισμοὶ τῶν ὀνομάτων. Δ'. *Ἐπώνυμα* (σ. 69 - 92). Ὑπὸ διάφορα ἐπὶ μέρους κεφάλαια ὁ σ. πραγματεύεται τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐπωνύμων ἐκ κυρίων ὀνομάτων, ἐξ ἐθνικῶν, ἐξ ἐπαγγελμάτων, τίτλων καὶ ἀξιωματῶν (πολιτικῶν, στρα-

τιωτικών, θρησκευτικών), ἐκ παρωνυμίων δηλούντων ποικίλας σημασίας. Τὸ τμήμα τοῦτο εἶναι πλούσιον εἰς σχηματισμούς καὶ καταφαίνεται ὅτι τὸ παρωνύμιον εἶναι ἢ κυρία βᾶσις τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐπωνύμου. Ἀκολουθεῖ πίναξ καταλήξεων (σ. 93) καὶ πίναξ ὀνομάτων (σ. 94 - 115).

78. ΚΑΛΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Γ., Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς μορφολογίας τῆς Ἐπικῆς διαλέκτου, Πλάτων 14 (1962), 416 - 435.

Ἐπὶ μέρος θέματα τὰ ὅποια ἐξετάζει ὁ σ. εἶναι : Ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ γένεσις τῆς ἐπικῆς διαλέκτου. Τὰ φωνήεντα, τὰ ἡμίφωνα F, j, Αἱ δίφθογγοι, Ἐναλλαγή συμφώνων, ἐναλλαγή πνευμάτων, διπλασιασμός συμφώνων, μεταπτώτικα φαινόμενα, συναίρεσις, ὑφαίρεσις, ἄρθρον, κλίσεις, ἐπίθετα, ρῆμα, ἀπαρέμφατον. Ἡ μελέτη γίνεται διὰ τῆς παραθέσεως ἰκανῶν παραδειγμάτων ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ἐν τῇ ἐπικῇ διαλέκτῳ ἐπικρατοῦν οἱ τύποι τῆς ἀρχαίας ἰωνικῆς, παραλλήλως ὁμοῦ ὄφισταται καὶ ἰκανὸς ἀριθμὸς αἰολικῶν τύπων.

79. ΚΟΜΠΟΡΟΖΟΥ Φ. Α., Τοπωνυμικά τῆς Ὀλυμπίας, Πελοποννησιακὴ Πρωτοχρονιά, 1962, σ. 341 - 346.

Ὁ σ., καταγράφων τὰ τοπωνύμια τῆς σημερινῆς Ὀλυμπίας, διακρίνει αὐτὰ εἰς τὰ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος μαρτυρούμενα, εἰς ὅσα ἔχουν μεσαιωνικὴν ἢ σλαβικὴν τὴν προέλευσιν, εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως παραδιδόμενα, εἰς τὰ ἔχοντα ἐπίσης τουρκικὴν τὴν προέλευσιν καὶ εἰς ὅσα σχηματίζονται ἀπὸ ἐπωνύμου ἢ ἀνδρωνυμικά, ἢ ἀπὸ διαφόρου ἄλλας αἰτίας. Τῶν τοπωνυμίων ἐπιχειρεῖ καὶ τὴν ἐτυμολογίαν. Καταγράφει αὐτὰ ἀνευ τοῦ ἀρθροῦ καὶ χωρὶς ἀλφαβητικὴν τάξιν.

80. ΚΟΜΠΟΡΟΖΟΥ Φ. Α., Τὰ τοπωνύμια τῆς Μεσσηνίας, Πελοποννησιακὴ Πρωτοχρονιά 1963, σ. 339 - 350.

Ὁ σ. καταγράφει ἀλφαβητικῶς τοπωνύμια τῆς Μεσσηνίας, τὰ ὅποια χωρίζει εἰς ἑλληνικά καὶ ξενικῆς ἐπιδράσεως. Προσπαθεῖ νὰ ἐτυμολογήσῃ αὐτὰ καὶ νὰ δίδῃ συναφεῖς ἱστορικᾶς μαρτυρίας ἢ ἀνάλογα τοπωνύμια ἐξ ἄλλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος.

81. ΚΟΝΟΜΗ Ν., Κυπριακὰ παραμύθια, Λαογραφία 20 (1962), 303 - 408.

Ὁ σ. δημοσιεύει (σ. 303 - 394) ἕνδεκα παραμύθια εἰς τὸ Κυπριακὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ἀποδίδει μετὰ μεγίστης ἀκριβείας. Ἐν συνεχείᾳ (σ. 394 - 408) παραθέτει ἐρμηνευτικὸν γλωσσάριον μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιστημονικότητος συντεταγμένον.

82. ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΥ ΛΑΖ., Ὄνόματα τοπειῶν καὶ περιφερειῶν τῶν τριῶν περιοχῶν τῆς νήσου Νισύρου, Νισυριακά 1 (1963), 136 - 160.

Ὁ σ. δημοσιεύει ἀλφαβητικῶς τὰ τοπωνύμια καὶ κεχωρισμένως τὰ τοπωνύμια ἐκάστης τῶν περιοχῶν Μανδρακίου Ἐμπορείου καὶ Νικῶν. Εἰς ἐνία τῶν τόπων παρέχει ἐν ὑποσημείωσει ἐτυμολογικὰς ἢ ἄλλας παρατηρήσεις.

83. ΚΟΝΤΟΣΟΠΟΥΛΟΥ Ν. Γ., Διάγραμμα τῆς φωνητικῆς τῆς Βενετικῆς διαλέκτου. Θησαυρίσματα Β', Βενετία 1963, σελ. 143 - 153.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς μελέτης ταύτης ἠσχολήθη μὲ τὴν διάλεκτον τῆς πόλεως

της Βενετίας πρὸς διαπίστωση τῶν ἰδιαζόντων χαρακτηριστικῶν αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν φωνητικὴν, ἔνεκα τῶν ὁποίων αἱ δάνειαι ἐκ τῆς ἰταλικῆς λέξεως τῆς γλώσσης ἡμῶν παρουσιάζουν πολλάκις τὸν τύπον οὐχὶ τῆς κοινῆς ἰταλικῆς γλώσσης, ἀλλὰ τὸν βενετικὸν διαλεκτικόν. Βάσει τῶν προσωπικῶν του παρατηρήσεων καὶ τῶν μελετῶν Ἰταλῶν γλωσσολόγων μᾶς παρουσιάζει τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικά τῆς βενετικῆς διαλέκτου, διαιρεῖ δὲ ταῦτα εἰς α) τὰ κοινὰ μετὰ τῶν λοιπῶν βορειο-ἰταλικῶν διαλέκτων ἔναντι τῆς κοινῆς ἰταλικῆς, β) τὰ κοινὰ μετὰ τῶν λοιπῶν διαλέκτων τῆς περιοχῆς Veneto καὶ γ) τὰ καθαρῶς βενετικά. Εἰς ὑποσημειώσεις ἀναφέρει παραδείγματα τινὰ ἰταλικῶν δανείων τῆς ἑλληνικῆς, παρουσιαζομένων ὑπὸ τὸν βενετικὸν διαλεκτικὸν τύπον πρὸς διασάφησιν τῶν ἀναφερομένων βενετικῶν διαλεκτικῶν διαφορῶν.

84. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ Σ., Περιεκότησαν τὰ πρόσωπα, Ἀθήναι 1966, σσ. 29.

Ὁ σ., παραθέτων τὰς πληροφορίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν περικόπην τῶν Ἑρμῶν καὶ ἑξατάζων λεπτομερῶς αὐτὰς ἐν σχέσει πρὸς τὸ γεγονός, προτείνει ὡς ἐξῆς τὴν διόρθωσιν τοῦ σχετικοῦ χωρίου τοῦ Θουκυδίδου (6, 27 - 28 : *μᾶ νυκτὶ οἱ πλείστοι περιεκότησαν τὰ πρόσωπα, καὶ τοὺς δρᾶσαντας, ἦδη οὐδεὶς*) εἰς : *μᾶ νυκτὶ οἱ πλείστοι περιεκότησαν. Τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς δρᾶσαντας ἦδει οὐδεὶς.*

85. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ Γ., Μορφολογικαὶ ἐξελίξεις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἐπιστ.

Ἐπετηρ. Φιλολογ. Σχολῆς Πανεπιστ. Ἀθηνῶν, 15 (1964/5), 9 - 22.

Ὁ σ. ἐξετάζει ἐνταῦθα τὰς μορφολογικὰς ἐξελίξεις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ ὄνομα καὶ παραδέχεται ὅτι αὐταὶ εἶναι προϊόν ἐπαφῆς προφορικῆς καὶ λογίας παραδόσεως καὶ ἱστορικῆς ἐξελίξεως. Ἐπὶ πλέον ὁ σ. παρατηρεῖ ὅτι ἀντὶ δύο γλωσσῶν (καθαρευούσης καὶ δημοτικῆς) ἔχομεν δύο κλιτικὰ συστήματα τῆς αὐτῆς γλώσσης. Ἐνταῦθα ἡ κατηγορία τῆς πτώσεως ἐπεβλήθη καὶ κατέστησε δευτερευούσης σημασίας τὴν κατηγορίαν τοῦ γένους.

Διακρίνει δηλ. τὰ ὀνόματα εἰς *τρέπτωτα* καὶ *δέπτωτα* ἀντὶ εἰς ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα. Ἐπομένως ἡ σχέση δημοτικῆς καὶ καθαρευούσης δὲν εἶναι εἰς τὸν λεξικολογικὸν δανεισμόν, ἀλλ' εἰς τὸ βαθύτερον οὐσιώδες στοιχείον τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κλιτικοῦ συστήματος τῆς μὲν ἐπὶ τῆς δέ.

86. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ ΘΗΛΕΜΑΧΟΥ, Περὶ τῶν Βλάχων τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν

Α'. Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Κουτσοβλάχων, Θεσσαλονίκη 1964, σσ. 94. Β'. Ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς ἱστορίας τῶν Κουτσοβλάχων ἐπὶ Τουρκοκρατίας, 1966, σσ. 120. [Δημοσιεύματα τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, ἀριθμ. 22, 23].

Εἰς τὸν α' τόμον ὁ σ. ἐν τῷ προλόγῳ καὶ τῇ εἰσαγωγῇ του τοποθετεῖ τὸ πρόβλημα τῆς καταγωγῆς τῶν Κουτσοβλάχων. Ἐπειτα (σ. 16 - 20) γράφει περὶ τῆς ἔτυμολογίας τοῦ ὀνόματος *Βλάχος*. Ἀκολουθοῦν τὰ κεφάλ.: τὸ Κουτσοβλαχικὸν ὡς ἔθνολογικὸν πρόβλημα (σ. 21 - 37), τὸ Κουτσοβλαχικὸν πρόβλημα ἀπὸ γλωσσικῆς ἀπόψεως ἐν τῷ εὐρύτερῳ πλαίσιῳ τῶν Ρωμανικῶν γλωσσῶν (σ. 38 - 51), (ὀλίγα περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ρωμανικῶν γλωσσῶν — ἡ ἐκλατινισίς τῶν λαῶν τῶν δυτικῶν χωρῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἡ διάδοσις τῆς δημόδους λατινικῆς εἰς

τὴν χερσονήσον τοῦ Αἴμου καὶ ἡ γένεσις τῆς Βλαχικῆς καὶ Κουτσοβλαχικῆς — ὁ καθορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς διαμορφώσεως τῆς κουτσοβλαχικῆς γλώσσης καὶ αἱ συνθηκαὶ ὑπὸ τὰς ὁποίας συνετελέσθη αὐτή — Στοιχεῖα καὶ πορίσματα ἐκ τοῦ ἔτυμολογικοῦ λεξικοῦ τῆς κουτσοβλαχικῆς τοῦ Κ. Νικολαΐδου). Κρίσεις ἐπιτινῶν δισταμένων ἀπόψεων περὶ τῆς προελεύσεως τῶν Κουτσοβλάχων — Μετατόπισις τῶν Κουτσοβλάχων ἐκ τῶν κοιτίδων αὐτῶν καὶ αἱ παραλλαγαὶ τοῦ ὄρου «Βλάχος». Συμπεράσματα - Λεξιλόγιον τῆς Κουτσοβλαχικῆς γλώσσης. Χάρτης ἐγκαταστάσεως τῶν Βλάχων εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχὰς τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Εἰς τὸν β' τόμον ἐξετάζονται τὰ ἐξῆς : Ἡ ἀστική τάξις παρὰ τοῖς Κουτσοβλάχοις, Οἱ ἀγῶνες τῶν Κουτσοβλάχων ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος.

Τὸ τμήμα τοῦτο εἶναι κυρίως ἱστορικόν. Ὡς παράρτημα ἀναγράφει τὸν Γενικὸν κανονισμὸν τῆς Ὁρθοδοξοῦ Ἑλληνικῆς Κοινότητος Κρουσόβου (1967 καὶ 1912).

87. ΚΡΕΚΟΥΚΙΑ Δ. Α., Τὰ δημῶδη ὀνόματα τῶν φυτῶν τῶν Ἐπαρχιῶν Πάργας καὶ Μαργαριτίου, Πλάτων 16 (1964), 62 - 91.

Ὁ σ. παραθέτει ἀλφαβητικὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων τῶν φυτῶν τῶν ἀνωτέρω περιοχῶν, δίδων παραλλήλως τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ λατινικὸν αὐτῶν ὄνομα.

88. ΚΡΕΚΟΥΚΙΑ Δ. Α., Τὰ προγλωσσικά τοῦ καιροῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν, τὴν μεσαιωνικὴν καὶ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα (Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίῳ), Ἀθήναι 1966, σσ. ΧVΙ + 148.

Ὁ σ., ἐπὶ τῇ βάσει ὕλικου ἐκ τῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ ἐκ προφορικῆς παραδόσεως ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐξετάζει τὸ θέμα του, τὸ ὁποῖον διαιρεῖ εἰς τὰ ἐξῆς ἐπὶ μέρους κεφάλαια : Α'. Προγλωσσικά τοῦ καιροῦ ἀπὸ τὰς φωνὰς καὶ τὰς κινήσεις τῶν πτηνῶν. Β'. Ἀπὸ τὸν χερσαῖον ζωικὸν κόσμον καὶ τὰ ἀμφίβια. Γ'. Ἀπὸ τοὺς ἰχθύς καὶ ἄλλα ἔνυδρα ζῷα. Δ'. Ἀπὸ τὴν παρατήρησιν τῶν φυτῶν. Ε'. Ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνας ἐνεργείας καὶ παθήσεις. ΣΤ'. Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως. Ζ'. Ἀπὸ τὴν ἐπικρατοῦσαν καιρικὴν κατάστασιν καθ' ὅρισμένας ἡμέρας τοῦ ἔτους. Τοιαύτας παρατηρήσεις ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα παραδίδει ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Θεόφραστος.

Γλωσσικὸν ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ μελέτη ἔνεκα τῆς ἀναγραφῆς τῆς σχετικῆς λογίας καὶ δημῶδους ὀρολογίας, ὡς καὶ τῶν σχετικῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων.

Ὁ σ. παραθέτει ἐν ἀρχῇ πλουσίαν βιβλιογραφίαν, ἐν τέλει δὲ πίνακα λέξεων, πραγμάτων καὶ τοπωνυμίων.

89. ΚΡΗΤΙΚΟΥ Π. Ι., Αἱ Καλόνδαι, ἡ Λέρος καὶ ὁ μητροπολίτης Διονύσιος, Παρνασσός 4 (1962), 125 - 134.

Ὁ σ., ἐκθέτων δι' ὀλίγων βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐπισκόπου Λέρνης (Λέρου) Διονυσίου καὶ λαμβάνων ἀφορμὴν ἐξ ἐπιστολῆς αὐτοῦ τὴν ὁποίαν καὶ δημοσιεύει σχετικῶς πρὸς τὰ ὀνόματα τῆς νήσου, ἐξετάζει τὰ ὀνόματα τῆς Λέρου ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος (τύπους καὶ ἔτυμολογίαν). Ἡ πρώτη μαρτυρία τοῦ ὀνόματος Λέρος εἶναι παρὰ Φωκυλίδην (6 αἰ. π.Χ.) τοῦ δὲ Λέρνη εἰς χρυσόβουλλον τοῦ 1259 καὶ παρὰ Σουΐδα καὶ Φωτίῳ. Δέχεται ὅτι τὸ ὄνομα εἶναι προελληνικόν.

Ἐπειδὴ παρ' Ὀμήρῳ ἀναφέρεται ὁ τύπος *Καλύβαι* ὡς ὄνομα νήσων εἰς τὰς ὁποίας τινὲς τῶν γεωγράφων καταλέγουσιν καὶ τὴν Λέρον, ὁ σ. ἀσχολεῖται μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο.

Πιστεύει ὅτι ἐννοοῦνται ἡ Λέρος, ἡ Κάλυμνος καὶ ἡ Πάτμος ἢ καὶ τινες ἄλλαι τῶν Σποράδων. Διὰ τὸ ἔτυμον τῆς λ., σημειῶνων τὰς προταθείσας ἔτυμολογίας, φρονεῖ ὅτι, ἂν τὸ ὄνομα δὲν εἶναι προελληνικόν, πρέπει νὰ σχετισθῇ τοῦτο πρὸς τὸ *Καλαί Ὑδναί* (τοῦ τελευταίου μὲ τὴν φυτικὴν ἐννοίαν).

90. ΚΡΗΤΙΚΟΥ Π. Γ., Ἐκ φυτῶν Τοπωνυμικαὶ Ἐτυμολογίαι, Λαογραφία 20 (1962) 543 - 551.

Ὁ σ. ἐξετάζει τὰ τοπωνύμια τῆς Λέσβου : *Κράτηγος* (Κράτ'γος ἢ, Κράτ'γος, Κράτηγο, Κράτιγο), *Βατερᾶ*, *Βατοῦσα*, *Σιδουῖσα*, *Φτεροῦντα*, *Μεραΐνια*, *Συκαμνιά*, *Κυδῶνα*, *Πλωμάριον*. Ταῦτα ἔτυμολογεῖ ἐξ ἀντιστοιχῶν ὀνομάτων φυτῶν τῶν ἐν λόγῳ περιοχῶν.

91. ΚΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Κ. Δ., Ὄνόματα «ΜΑΡΙΚΑ» καὶ Κρητομικηναϊκά, Χαρτιστήριον εἰς Ἀναστάσιον Ὀρλάνδον, τόμ. Α' (1964), 23 - 26.

Ὁ σ. ἀναγράφει ὀνόματα, γεγραμμένα εἰς σφηνοειδῆ γραφὴν, ἅτινα ἀναγινώσκονται ἐν καταλόγῳ γυναικείων ὀνομάτων τοῦ Ἀρχείου τοῦ ἀνακτόρου τῆς πόλεως Μαρί (M. B i r o t, Un recensement de femmes au royaume de Mari, Syria 35, σ. 9 - 26). Περί τούτων λέγει ὅτι ὁμοιάζουν καθ' ὅλα ἢ κατὰ μέρος πρὸς λέξεις ἀνευρισκομένας εἰς ἐπιγραφὰς πινακίδων τῆς Κρητομικηναϊκῆς γραμμικῆς γραφῆς Β (ἢ Α) καὶ προβαίνει εἰς σχετικὰς παρατηρήσεις

92. ΚΩΝΣΤΑ Κ. Σ., Λαογραφικὰ τῆς Σκλαβιᾶς καὶ τοῦ Ξεσηκωμοῦ, Λαογραφία 21 (1963 - 1964), 3 - 88.

Ὁ σ. ἀναγράφει ποικίλον λαογραφικὸν ὕλικόν (παροιμίας, φράσεις, παρωνύμια, παραδόσεις, μύθους, προλήψεις ἔθιμα, παιχνίγια, κλπ.), τὸ ὅποιον ἔχει τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν γένεσιν αὐτοῦ εἰς τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

93. ΚΩΣΤΑΚΗ Θ. Π., Ἐκφραστικὰ μέσα γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τοῦ χρόνου στὰ Τσακωνικά, Λαογραφία 20 (1962), 27 - 65.

Ὁ σ., μὲ πλῆθος ἰδιωματικῶν ὄρων καὶ φράσεων τῆς Τσακωνικῆς διαλέκτου ἀποδιδόμενων παραλλήλως καὶ εἰς τὴν κοινὴν Ἑλληνικὴν, ἐκθέτει τὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου εἰς τὴν Τσακονίαν. Τὰ ἐπὶ μέρος κεφάλαια εἶναι : *Τὸ μερόνυχτο* (*μερονησούτε*), *ἡ ὥρα* (*οὔρα*), *ἡ ἡμέρα* (*ἀμέρα*), *ἡ νύχτα* (*νιούτα*), *ὁ ἥλιος* (*ἥλιε*), *τὸ φεγγάρι* (*φεγγάξο*), *τὰ ἀστρα* (*ἄσα*), *ὁ ἴσκιος* (*ἂ ἀπίτσα*), *Ἡ γεωργικὴ καὶ ποιμενικὴ ζωὴ*, *Τὰ πουλιὰ* (*πουλία*), *Κοινωνικὴ ζωὴ*, *μεγαλύτερες χρονικὲς περίοδοι*. Τὴν μελέτην κλείει (σ. 60 - 65) πίναξ τῶν ἰδιωματικῶν λέξεων.

94. ΚΩΣΤΑΚΗ Θ. Π., Ἐκθεσις γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1959, Λεξικογραφικὸν Δελτίον [τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν] 9 (1963), 77 - 92.

Ὁ σ., κρίνων τὰ ὑποβληθέντα χειρόγραφα εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς ἐν Ἀθή-

ναις Γλωσσικής Ἑταιρείας προβαίνει καὶ εἰς γλωσσικὰς ἐπὶ τοῦ ὕλικου τούτου παρατηρήσεις.

95. COSTAKIS ATHANASE, *Le parler grec d'Anakou*. (Centre d'études d'Asie Mineure dirigé par Madame Meïro Merlier. Cappadoce 11, Athènes 1964, pp.

98. Ὁ σ. δίδει τὴν γραμματικὴν τοῦ ἰδιώματος τῆς Ἀνακοῦς τῆς Καππαδοκίας. Τὸ φωνητικόν, τὸ τυπικόν καὶ τὸ ἐτυμολογικόν καλύπτουν τὸ περιεχόμενον τῆς μελέτης. Ἐξετάζεται πρὸς τούτους ἡ ἐπίδρασις τῆς Τουρκικῆς γλώσσης εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Ἀνακοῦς καὶ παρατίθενται εἰς τὸ τέλος ἰδιωματικὰ κείμενα μετὰ μεταφράσεως αὐτῶν εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καθὼς καὶ πίναξ λέξεων.

96. ΚΩΣΤΑΚΗ Θ. Π., *Οἱ Γεωργατζάδες τοῦ Κοσμᾶ καὶ ἡ γλῶσσα τους*, Πελοποννησιακά 6 (1965), 43 - 91.

Ὁ σ. δίδει ἐν ἀρχῇ σχετικὴν βιβλιογραφίαν (σ. 43 - 45) καὶ προβαίνει εἰς γενικὰς τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῶν συνθηματικῶν γλωσσῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκει καὶ ἡ γλῶσσα τῶν κτενάδων τοῦ Κοσμᾶ. Ἐξετάζει τὰ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν καὶ τὰ τῆς τέχνης τῶν (46 - 61), ἐν συνεχείᾳ καταγράφει τὸ συνθηματικόν Λεξιλόγιον αὐτῶν (σ. 62 - 70) καὶ προβαίνει εἰς σχετικὰς παρατηρήσεις (σ. 70 - 79). Τὴν μελέτην συμπληρῶνουν κείμενα με ἀπόδοσιν εἰς τὴν κοινὴν ἑλληνικὴν (σ. 80 - 88) καὶ εὑρετήριον λέξεων (σ. 89 - 91).

97. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ Σ., *Ἱστορικὰ σημειώματα. Β'*. Ἡ προέλευσις τῆς στρατιωτικῆς σημασίας τῆς λέξεως *Θέμα* παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, Ἑλληνικά 17 (1962) 246 - 251.

Ὁ σ. ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς λ. *Θέμα*, ἥτις ἐδήλωσε τὰς στρατιωτικὰς ἅμα καὶ πολιτικὰς ἐπαρχίας εἰς τὰς ὁποίας διηρέθη βαθυδὸν τὸ κράτος ἔνεκα στρατιωτικῶν ἀναγκῶν. (Παλαιότερα μελέτη του ἐν Ἑπετ. Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν 23, σ. 392 - 394).

Ὁ σ., ἐκ τῆς παραλλήλου σημασιολογικῆς ἐξετάσεως τῶν στρατιωτικῶν λέξεων *λόχος*, *στρατόπεδον*, *cohors* ὀρμώμενος, παρατηρεῖ ὅτι ἡ λ. *θέμα*, ἰσοδύναμος ἀρχικῶς κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὴν λ. *κοίτη*, ἐδήλωνεν ἀρχικῶς μὲν τὸ κατάλυμα τῶν ζῶων ἢ ἀνθρώπων καὶ δὴ καὶ στρατιωτῶν (στρατῶνα), βραδύτερον δὲ καὶ τὴν εὐρυτέραν γεωγραφικὴν περιοχὴν, τὴν ἐπαρχίαν, ὅπου κατηλιζοντο διάφοροι στρατιωτικαὶ μονάδες, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα παρατίθεται κατὰ γενικὴν, οἷον *θέμα τοῦ ὀγκίου*, *θέμα τῶν βουκελλαρίων* κλπ.

Ὁ σ. ἐν συνεχείᾳ ἀντικρούει καὶ γνώμην τοῦ Dölger (καὶ εἶτα τὴν ἰδίαν τοῦ Ἰ. Καραγιαννοπούλου) καθ' ἣν οὗτος, ὀρμώμενος ἐκ γραφειοκρατικοῦ λεξιλογίου, παρετήρησεν ὅτι ἡ λ. *θέμα* προέρχεται ἐκ τῆς λ. *θέσις* (= δέσμη ἐγγράφων ἀποτεθειμένη εἰς θήκας γραφείου). Δηλ. οἱ κατάλογοι τῶν στρατιωτῶν τῶν καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἀπέκειντο εἰς τὸ λογοθέσιον τῶν στρατιωτῶν κατὰ τοιαύτας *θέσεις*. Ἐκ τοῦ μεταπλασμοῦ δὲ τῶν εἰς *-ις*, εἰς *-μα*, ὡς *στάσις* - *στάμα*, *θέλησις* - *θέλημα* ἐγένετο καὶ *θέσις* - *θέμα*.

98. LAMPSIDIS OD., *Un dialecte qui se meurt: le dialecte grec du Pont - Euxin (Asie Mineure)*, Communications et rapports du premier Congrès Interna-

tional de Dialectologie générale, Louvain - Bruxelles 1960, Louvain 1864, Première Partie p. 182 - 186.

Πρόκειται περί ανακοινώσεως τοῦ σ. εἰς τὸ Α' Διεθνὲς Διαλεκτολογικὸν συνέδριον εἰς τὰς Βρυξέλλας (1960). Δίδων τὴν γεωγραφικὴν τοποθέτησιν τοῦ Πόντου καὶ μίαν βραχέειαν ἱστορικὴν του διαδρομὴν, ἐξετάζει δι' ὀλίγων τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καὶ δίδει τὰ κυριώτερα ἀρχαῖκά της γνωρίσματα. Ἐν τέλει σημειώνει τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν ἔργον (Ἀρχεῖον Πόντου - Ἐκδόσεις - Βιβλιογραφία) πρὸς διάδοσιν τῆς γλώσσης ὡς καὶ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν μελέτην αὐτῆς.

99. ΛΑΜΨΙΔΟΥ ΟΔ., Ποντιακά παραμῦθια, Ἀρχεῖον Πόντου 27 (1965), 207 - 243.

Ὁ σ. δημοσιεύει ἑνὲα παραμῦθια εἰς Ποντιακὴν διάλεκτον, προερχόμενα ἐκ διαφόρων περιοχῶν τοῦ Πόντου καὶ συγχρόνως γλωσσικὰ ἐρμηνεύματα τῶν ιδιωματικῶν στοιχείων τῶν ἀνωτέρω κειμένων.

100. LAVAGNINI BRUNO, Ἡ νέα Ἑλληνικὴ ὡς διεθνῆς γλῶσσα, Παρνασσός 4 (1962), 5 - 11.

Ὁ σ., ἐξετάζων τὸ θέμα τῆς διδασκαλίας τῆς Νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰς φιλοσοφικὰς Σχολὰς ὅλων τῶν χωρῶν παραλλήλως καὶ ἰσοτίμως πρὸς τὰ κλασσικὰ καὶ τὰ βυζαντινά, ἀναφέρεται διὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ εἰς παλαιότεραν ἐργασίαν τοῦ Gustave d'Eichthal (1804 - 1886), De l'usage pratique de la langue grecque, εἰς τὴν ὁποίαν οὗτος προέτεινε τὴν χρῆσιν τῆς ἑλληνικῆς ὡς διεθνούς, διότι εἶναι une langue ayant tous les caractères remplissant toutes les conditions d'une langue universelle. Ὡς τοιαύτην ἐθεώρει τὴν ὑπερκαθαρεύουσαν.

Τὴν ἀποστολὴν ὁμοῦ αὐτὴν τῆς ἑλληνικῆς εἶχεν ἐπισημάνει παλαιότερον, τῷ 1770, ὁ Βολταῖρος εἰς μίαν ἐπιστολὴν του πρὸς τὴν Αἰκατερίνην τῆς Ρωσίας. Τὸ ἴδιον θέμα, ἀγνοῶν τὰ ἀνωτέρω, ἔθιξε καὶ ὁ Α. Σικελιανὸς τῷ 1947 εἰς τὸ Montreux εἰς συνέδριον δι' ἓν σχέδιον παγκοσμίου ὁμοσπονδίας.

101. ΛΙΑΝΙΔΗ ΣΙΜΟΥ, Τὰ παραμῦθια τοῦ Ποντιακοῦ Λαοῦ. Ἐκλογή. Κείμενα - Νεοελληνικὴ μετάφραση - Κατάταξις, Ἀθῆναι 1962, σσ. 457 [Ἐπιτροπὴ Ποντιακῶν Μελετῶν. Περιοδικὸν «Ἀρχεῖον Πόντου» 5].

Ὁ σ. ἐκδίδει τριάκοντα πέντε παραμῦθια ἐκ διαφόρων περιοχῶν τοῦ Πόντου εἰς τὸ γλωσσικὸν ἴδιωμα τῶν περιοχῶν μὲ παράλληλον ἀκριβῆ μετάφρασιν αὐτῶν εἰς τὴν κοινὴν νεοελληνικὴν.

Τμήματα τῆς μελέτης εἶναι εἰσαγωγὴ (σ. 5 - 11), πίναξ τῶν ιδιωματικῶν φθόγων τῆς Ποντιακῆς διαλέκτου (σ. 12), Κείμενα παραμυθίων (σ. 14 - 439), Πίναξ ιδιωματικῶν ἐκφράσεων (σ. 441 - 450), Χάρτης τοῦ Πόντου (σ. 451), Πίναξ πηγῶν καὶ συλλογῶν (σ. 453), Παροράματα (σ. 454) καὶ Περιεχόμενα (σ. 455 - 457).

Ἡ ἐκδοσις αὕτη εἶναι πιστὴ καταγραφή τοῦ ιδιωματικοῦ λόγου τοῦ Πόντου καὶ ἀποβαίνει βασικὸν βοήθημα διὰ τὸν μελετητὴν τῆς Ποντιακῆς διαλέκτου. Βλ. καὶ κρίσιν Δ. Β. Βαγιακάκου, Ἀθῆναι, 66 (1962), σ. 451 - 454.

102. ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ Κ., Ξενισμοὶ καὶ ἀκυρολογίαι, Πλάτων 14 (1962) 3 - 19, 15 (1963) 3 - 35.